

ТАШКИ МЕХНАТ МИГРАЦИЯСИ МАСАЛАСИДА
ХДП ДЕПУТАТЛАРИ
НИМА ДЕЙДИ?

СЎЛЛАРНИНГ
ДАДИЛ ЮРИШИ
ЎНГЛАРНИ
ЭСАНКИРАТИБ
ҚЎЙМОҚДА

«ЭШИТМАБМАН»,
«БИЛМАБМАН»,
ДЕМАНГ!

ЭКОЛОГИЯНИНГ ДОЛЗАРБ
МУАММОЛАРИ
МУХОКАМА ҚИЛИНДИ

№ 21
2021-yil, 2-iyun
Chorshanba (32.663)

O'zbekiston OVOZI

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

1918-yil 21-iyundan chiqqa boshlagan

Улуғлардан улуғимсан, Ватаним!

МУНОСАБАТ

Халқимизда "ҳар ёмоннинг бир яхшиси бор", деган нақл бор. Дарҳақиқат, ўтган бир йилдан ошқин вақт давомида дунё аҳолиси бошига бало бўлган пандемия инсоният юзига тугилган ойна бўлгани ҳолда анъанавий иқтисодий тармоқларнинг вақтинча тўхташига олиб келди, мамлакатларни "сарагини саракка, пучагини пучакка" чиқариб қўйди. Бунинг оғир юки эса доимидек, аҳоли гарданига тушиб, турмуш даражасининг кескин пасайишига сабаб бўлди. Очарчилик ва тўйиб овқат емаслик, харид қобилиятининг заифлашиши, ижтимоий муаммоларнинг ортиши ва барқарорликка путур етишига олиб келди, бу давр. Ушбу муаммолар ХХ аср охиридан бошлаб тилларга кўчган "яшил иқтисодиёт" тушунчасининг амалий аҳамияти нақадар юқори эканини яққол кўрсатди.

САЛМОҚЛИ ТАШАББУСЛАР

Дунёни бирлаштирган муаммо.

Маълумки, куни кеча Сеул шаҳрида "Яшил ўсиш ва глобал мақсадлар учун ҳамкорлик – 2030" иккинчи халқаро саммити видеоанжуман шаклида ўтказилди. Форумда иқлим ўзгариши оқибатларини енгиб ўтиш, "яшил" тикланиш ва углерод нейтраллигини таъминлаш, шунингдек, БМТ Барқарор тараққиёт мақсадларига эришиш ва Иқлим бўйича Париж битими шартларини бажариш масалалари атрофича муҳокама қилинди.

Мутахассислар таҳлилларига кўра, кўп ресурс талаб этувчи эски анъанавий иқтисод харажатларнинг ошишига ва ишлаб чиқариш ҳажмининг пасайишига сабаб бўлмоқда. Энг асосийси, табиатга чиқарилаётган захарли моддалар миқдорини камайтирмасдан туриб, "яшил иқтисодиёт" мақсадларига эришиш мумкин эмас. Қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланиш эса экологик рискларни камайтиради.

2012 йил 20-22 июнь кунлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафелигида Бразилиянинг Рио-де-Жанейро шаҳрида барқарор ривожланиш мақсадларига бағишлаб ўтказилган конференцияда иштирок этган давлатлар "яшил" иқтисод концепциясини яратиш бўйича бир тўхтама келишган эди. Концепцияни ҳаётга татбиқ этиш аҳоли саломатлиги ва ижтимоий адолатни таъминлаш ҳамда атроф-муҳитга салбий таъсирни камайтиришга олиб келиши эътироф этилган. Бу борада кўзда тутилган мажбуриятнинг бажарилиши эса дунёни 20 йилдан кейин қандай кўриш истагини реалликка айлантиради.

Жанубий Корея пойтахтида бўлиб ўтган форум ҳам халқаро миқёсда бу борадаги ўзаро "соатларни тўғрилаб олиш" имконини берди. Тадбирда дунёнинг етакчи мамлакатлари давлат ва ҳукумат раҳбарлари, юқори даражадаги вакиллари, нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ҳам Корея Республикаси Президенти Мун Чжэ Иннинг тақдирига биноан мазкур халқаро саммитнинг нуфузли меҳмонларидан бири бўлди.

Сеул саммитидаги нутқда Ўзбекистон Президенти "яшил" тикланиш соҳасида мамлакатимизда амалга оширилаётган янгиланишларнинг муҳим йўналишларини қайд этди ҳамда бу борадаги халқаро ҳамкорликнинг истиқболлари юзасидан ўз нуктаи назарини баён қилди. Хусусан, "яшил технологиялар"ни кенг жорий этиш ҳисобидан Орол денгизи ҳалокатининг глобал оқибатларини бартараф этиш йўналишида. Мазкур масала бўйича Ўзбекистон БМТ қошида тузилган махсус Траст фонди ҳамда Р4G платформаси доирасида фаол ҳамкорликни йўлга қўйишни кўзламоқда.

Яна бир муҳим йўналиш "яшил энергетика"ни ривожлантириш орқали углерод ёқилгисига боғлиқликдан қутулишга қаратилган саъй-ҳаракатлардир. Бунинг учун мамлакатимизда кўш ва шамол электр станцияларини қуриш бўйича йирик лойиҳаларни амалга ошириш бошланди. Ўзбекистон яқин ўн йил давомида қайта тикланадиган энергия манбалари улушини ҳозиргидан уч баробар кўпайтиришни мақсад қилган. Қолаверса, минтақада мавжуд гидроэнергетика соҳасидаги улкан салоҳиятдан оқилона фойдаланиш, бунинг учун кўшни давлатлар билан яқиндан ҳамкорликни давом эттиришга устуворлик берилаётгани маълум қилинди. Шунингдек, давлатимиз раҳбари ўз чиқишида 2022 йил Ўзбекистонда "Ривожланаётган мамлакатлар учун яшил энергетика" мавзусида халқаро конференция ўтказишга тайёргилини маълум қилди. Шубҳасиз, конференция "яшил" энергетика соҳасига доир қимматли илмий ишланма ва хулосаларни ишлаб чиқиш ва ҳаётга татбиқ этишда муҳим амалий қадам бўлади.

Давлатимиз раҳбари халқаро минбарларда туриб қайси мавзуда фикр билдирса, бу соҳага ёшларни фаол жалб қилишга ундайди. Бу эса, нафақат ёшларни қўллаб-қувватлаш, балки муайян масаланинг истиқболдаги ечимиде ёшларнинг ўрни муҳимлигига ҳам нозик ишорадир. Бу сафар ҳам Шавкат Мирзиёев "яшил иқтисодиёт"ни барпо этишда ёшларни фаол жалб этиш бўйича Махсус дастурни амалга оширишга киришишни тақдир этди. Ушбу ташаббус, шубҳасиз, келажақда "яшил", яъни экологик тоза маҳсулотларни истеъмол қилиш маданиятини шакллантириш, ёшларнинг табиатга муносабатини тўғри ривожлантириш, мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш кўникмаларини оширишда муҳим аҳамиятга эга.

Зулайхо АКРАМОВА,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
Ўзбекистон ХДП фракцияси ҳамда Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси аъзоси.

ЎЗБЕКИСТОНДА
14 ЁШГАЧА БОЛАЛАР
10 МИЛЛИОН 200 МИНГ
НАФАРДАН ОРТИҚ,
5 МИЛЛИОНГА ЯҚИНИ
ҚИЗЛАР.
4 Ёшли фарангиз
улардан бири.

БИРИНЧИ ҚАДАМ

БУ МАВЗУНИ
КЎТАРМОҚЧИ
БЎЛГАНЛАРГА
ВАҲИМАЛИ СИЁСИЙ
ДАККИ БЕРИЛАРДИ
БИР ПАЙТЛАР.
АММО ҚИСҚА
ВАҚТДА ҲАММАСИ
ЎЗГАРДИ.

2

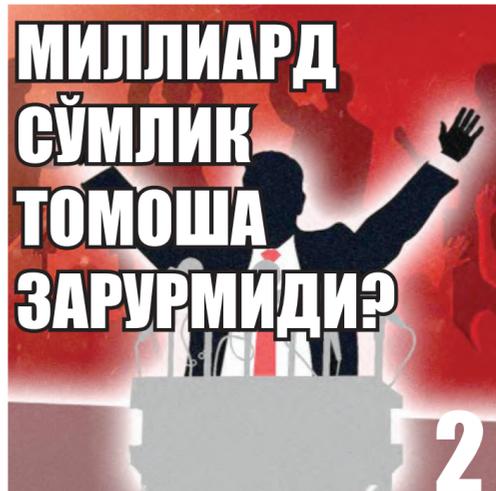
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ 30 ЙИЛЛИГИГА

Кекса муаллимларимиз қандай машаққатли даврларда яшаб, ўқишга қатнаганларини айтиб беришганди. Ҳозир ҳар бир ёшга илм олиши, ўзлигини намоян этиши учун барча имкониятлар яратиб берилган. Давлатимиз раҳбари бугунги ёшларга ишонапти. Мамлакатимизнинг қудрати, истиқболи, ўз келажагининг учун илм олинган, биргалиқда учинчи Ренессанс пойдеворини бунёд этайлик, деяпти. Мен мактабни битириш арафасида юртимиздаги бир нечта хорийжий олий ўқув юртига имтиҳон топшириб, талаба бўлдим. Бу бизга берилган имконият, ғамхўрликларнинг ифодасидир.

Жавоҳир ҚЎШМУРОДОВ,
Тошкентдаги 4 хорийжий давлат
олий ўқув юртининг талабасига
айланган Косон туманидаги
11-умумтаълим мактабининг
11-синф ўқувчиси.

4-5

МУРОЖААТНОМА

Холис ва адолатли журналист ва блогерларнинг танқидий чиқишлари эскича қолипда ишлайдиган раҳбарларнинг фаолиятидаги хато-камчиликларни кўрсатиб, уларни иш услубини ўзгартириш ва масъулиятини оширишга мажбур қилмоқда.

БИРИНЧИ ҚАДАМ

КОНСТИТУЦИЯМИЗНИНГ 39-МОДДАСИДА ПЕНСИЯЛАР, НА-ФАҚАЛАР, ИЖТИМОЙ ЁРДАМ БОШҚА ТУРЛАРИНИНГ МИҚДОРИ РАСМАН БЕЛГИЛАБ КЎЙИЛГАН. ТИРИКЧИЛИК УЧУН ЗАРУР ЭНГ КАМ МИҚДОРДАН ОЗ БЎЛИШИ МУМКИН ЭМАСЛИГИ ҚАЙД ЭТИЛГАН. БИЛАНЛАР УШБУ МОДДАНИ ЎҚИГАНДА, ХЎРСИ-НИГА ҚЎЙИШАРДИ. БУ МАВЗУНИ КЎТАРМОҚЧИ БЎЛГАНЛАРГА ВАҲИМАЛИ СИЁСИЙ ДАККИ БЕРИЛАРДИ БИР ПАЙТЛАР. АММО ҚИСҚА ВАҚТДА ҲАММАСИ ЎЗГАРДИ. 2021 ЙИЛ 31 МАЙ КУНИ МУСТАҚИЛЛИКНИНГ 30 ЙИЛЛИК БАЙРАМИ АРАФАСИДА ТАРИХИЙ МУАММОНИ ҲАЛ ЭТИШ ЙЎЛИДА ТАРИХИЙ ҚАДАМ ТАШЛАНДИ.

Узоқ вақт давомида фуқароларнинг конституцион ҳуқуқлари бажарилмаган. Давлат бюджети бундай харажатларни кўтармаслиги ва яна бошқа сабаблар кўрсатиб, минимал истеъмол харажати белгилаш ортага суриб келинган. Камбағаллик мавжудлиги тан олинмасди. Қатъий сиёсий ирода сабаб кўрилган чора-тадбирлар натижасида энг кам истеъмол харажати миқдорини аниқлаш ва буни расман эълон қилишга эришилди.

Энг кам истеъмол харажатлари камбағаллик чегарасини белгиловчи миқдор бўлиб, дунёда унинг турли усуллари қўлланилади. Хусусан, мутлак, нисбий, маҳрум қилиш каби турлари мавжуд ва уларда истеъмол қилинадиган калорияларга асосланган ўлчовлар қамраб олинади. Халқро тажрибада кенг қўлланиладиган ушбу тушунчанинг қонуний асосини яратиш ҳақида Халқ демократик партияси 2019 йилги Сайловолди дастурида ташаббус билан чиқди. Яъни, яшаш учун зарур бўлган энг кам миқдорни белгилаш ҳақидаги тақлифлар ва қарашларини илгари сурди.

Партиядан сайланган депутатлар қатор чиқишларида ўз позициясини билдирди. Конституцияда белгиланган тирикчилик учун энг кам миқдор тушунчаси нега амалиётда ишласмаслиги билан боғлиқ мулоҳазалар билдирилди. Бу борада миллий қонунчилигимиз ҳам, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ҳам халқро тавсиялар ва илгор амалиётдан жуда оракда қолаётгани таъкидланди.

Халқро тажрибага назар солсак, инсоннинг кун кечириши учун керак бўлган энг кам меъёр ривожланган ва ривожланаётган мамлакатларда аллақачон амалиётга тадбиқ этилган. Дунёнинг кўплаб давлатларида узоқ йиллардан бунён қўлланилиб келинаётган тушунча қашшоқликни аниқлаш учун энг қулай восита сифатида тан олинган. Яъни, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти томонидан тасдиқланган мезонларга асосан инсоннинг физиологик эҳтиёжларини қондирши учун зарур бўлган соғлом овқатланиш стандартлари бўйича тавсиялар киририлган. Мазкур методология Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қўлланмасида кўрсатиб ўтилган.

Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазириликнинг ўрганиш натижаларини тақдим этди. Яъни, 2020 йилда Жаҳон банки кўмағида 5400 уй хўжалигида сўровнома ўтказилган. Танлаб олинган хонадонларнинг харажатлари миқдори ўрта гуруҳга бўлиниб, ушбу оилалар орасидан энг кам харажат (даромад) га эга бўлган 30 фоиз уй хўжалиги ажра-

тиб олинган. Натижаларга кўра, минимал харажат кам даромадли оилаларда истиқомат қилувчи аҳолининг жон бошига 44 000 сўм этиб белгиланди.

Шу ўринда савол туғилади, ушбу меъёр барчага бирдек тааллуқлими ва унинг маъноси нима? Табиийки, бу ҳаммага алоқадор бўлмай, маълум бир кишилар орасидаги сўров натижаларига кўра олинган хулосалардир. Асосийси, ушбу кўрсаткичлар доимий эмас ва жорий йил сўнгига қадар яна 10 минг хонадонда сўров ўтказиш режалаштирилган. Ҳозирча, Ўзбекистон ҳудудида истиқомат қилувчи оилаларда киши бошига ойида 440 минг сўмдан кам маблағ топилса, ўша хонадон камбағал ҳисобланади. Бундай ҳолатлар иқтисодий инқироз сифатида баҳоланади ва уларни ушбу вазиятдан

ва аниқ бирор гап айтиш учун ҳуқуқий асос бўлади.

Ушбу чегара амалиётда қўлланилса, аввало илгари аҳолининг камбағал тоифаларига киритилмаган ва ҳеч қандай ёрдам олмаган кишиларни аниқлаш ҳамда уларни қўллаб-қувватлаш имкони туғилади. Энг эҳтиёманд кишилар бир умрга камбағалликдан чиқиб кетишига шароит яратилади. Табиийки, бунга муҳтожларга мўлжалланган ижтимоий трансфер дас-турлари ҳам ёрдам беради.

Минимал истеъмол харажатлари белгиланди, бўлди камбағалликка барҳам берилди, дейиш хато фикр. Ҳали жараённинг бошида турибмиз. Иш ўринлари очиш, одамларга доимий даромад манба яратиш, ойлик маошларни ошириб бориш ҳам қашшоқликнинг олдини олиш, камбағалликни қисқартиришга хизмат қилади. Бунда, албатта, аҳолининг энг заиф қатлами учун ҳам имконият берилишини инобатга олиш зарур.

УЛАМ ЗЕЙТС, Жаҳон банкининг Марказий Осиёдаги қашшоқлик ва тенглик бўйича дастури менежери:

— Камбағаллик чегарасини аниқлашда «асосий эҳтиёжлар нарҳини аниқлаш» методи танлаб олинган. Жаҳон банки камбағаллик даражасини ўлчаннинг муқобил ёндашувларида келиб чиқиб, ушбу муаммони ҳал этишда бошқа мамлакатлар тажрибасини ўрганишда ҳукуматга ҳам-корлик тақлиф қилди. Ушбу масала синчковлик билан кўриб чиқилганидан сўнг, «асосий эҳтиёжлар нарҳини аниқлаш» методи танланди. Ушбу услуб тажрибада ўзини яхши томондан кўрсатган бўлиб, энг кўп ишлатиладиган ёндашув ҳисобланади. У ўртача даромадли мамлакатлар орасида кенг тарқалган ва Ўзбекистон ҳам улар қаторига қиради.

Унутмаслик керакки, аввало бу тушунча «урта синф», деб номланган қатлам ман-

фаатлари учун хизмат қилмайди ва камбағаллик чегараси жуда паст даражада ўрнатилса, аҳолининг энг муҳтож қатламига ҳаётий зарур маҳсулотларнинг етишмаслиги билан боғлиқ хавф юзага келади. Шунингдек, бу аҳолининг энг эҳтиёманд қатламидаги доимий етишмовчилик билан курашишда самара бермайди. Камбағаллик чегарасини ҳақиқатга мос равишда белгилаш жуда муҳим бўлиб, бу унинг қандай ишлатилиши билан чамбарчас боғлиқдир. Камбағаллик чегарасини аниқлашдан мақсад ёрдамга энг кўп муҳтож бўлган одамларга ҳукумат эътиборини қаратишдан иборат. Шу сабабли, камбағаллик чегарасини аниқлаш устида иш олиб бораётган ҳукумат жамоаси натижаларни дунёнинг бошқа мамлакатларида қабул қилинган амалиёт билан жуда эҳтиёткорона таққослади.

Бугунги кунда эълон қилинган янги камбағаллик чегараси Ўзбекистондаги каби даромад даражаси ўхшаш мамлакатларга қараганда бирмунча юқори. Демак, ушбу янги чегара Ўзбекистон каби давлатлар гуруҳига қараганда анча юқори бўлиб, каттароқ мақсадларни қамраб олиш кўзда тутилган.

Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА, «Ўзбекистон ОВОЗИ» мухбири.

МИНИМАЛ ИСТЕЪМОЛ ХАРАЖАТЛАРИ БЕЛГИЛАНДИ, БЎЛДИ КАМБАҒАЛЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛДИ, ДЕЙИШ ХАТО ФИКР. ҲАЛИ ЖАРАЁННИНГ БОШИДА ТУРИБМИЗ.

чиқариш, даромадини ошириш чоралари қўрилади. **Муқаддас ҲАММАДИЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоси:** — Тан олиш керакки, яшаш минимуми белгилаш партиямиз учун энг муҳим ва долзарб масалалардан эди. Сабаби бу орқали мамлакатдаги аҳолининг яшаш даражаси аниқланади, камбағаллик меъёрлари ойдинлашади.

Зотан, камбағалликни қисқартириш учун аввало унинг чегарасини аниқлаб олиш зарур. Ушбу мезон бўлмаса, кимнидир камбағал, дейиш ва унга зарур ёрдам кўрсатишга асос бўлмайди. Ҳуқуқий асос бўлса, белгиланган миқдорга кўра аҳолининг статистикаси ўрганилади ва самарали чоралар қўрилади.

Эндиликда, аввалгидек кимнингдир уйда телевизор ёки қорамоли бўлса, яшаш яхши экан, деб баҳоланмайди. Босқичма-босқич иш ҳақи, пенсия ва нафақалар ҳам минимал истеъмол харажатларида мувофиқ равишда ўзгариб боради. Тўғри, бунинг учун вақт талаб этилади. Бир кунда ёки бир йилда амалга ошиб қолмаслиги мумкин. Муҳими, илк қадам ташланди. Энди расмий маълумот

МУЛОҲАЗА

МИЛЛИАРД СЎМЛИК ТОМОША ЗАРУРМИДИ?

Ўтган асрнинг 60-йилларида Германияда ҳарбий хизматни ўтаган қишлоқдошимнинг ҳикояси ҳеч эсимдан чиқмайди. У бундай ёганди: «Берлиннинг шундоққина биқинидаги ҳарбий қисмда хизмат қилдик. Вақти-вақти билан шаҳарга патруллика чиқиб турардик. Гоҳ кундуз, гоҳ тунда бўлсин, шаҳар кўчаларида қариялардан бошқа бирон кимсани учратмасдик. Бундан ҳайрон бўлиб, бир куни уйларининг олдидаги ўриндиқда суҳбатлашиб турган қарияларни гапга тутдик: Нега шаҳарда ёшлар кўринмайди, нега парклар бўм-бўш? Қариялардан бири бизнинг саволларимизга шундай жавоб берди: Ёшларнинг кўча, паркларда тараллабедод кезиб юришга вақти йўқ. Баъзилари заводда дастгоҳ ёнида, баъзилари қурилишда, улар хароб бўлган Германияни тиклашлари учун илм олишлари, ишлашлари кераклигини тушуниб турибди. Шунинг учун уларнинг кўнгилхушлик, вақтичоглиқ қилишларига вақтлари йўқ. Кўчаларда ёшлар кўринмаётганининг сабаби шунда».

Бу суҳбат бўлганига ҳам ўттиз йиллардан ошди. Энди тушуниб етдимки, урушдан кейин Германияни оёққа тургазган, дунёнинг энг ривожланган, фаровон давлатлардан бирига айланишини таъминлаган ўша — кутубхонада илм излаган, дастгоҳ ёнида төрга ботиб ишлаган авлод экан.

НЕГА БУ ГАПЛАРНИ ЭСЛАДИМ?..

Сабаби, ерости, ерусти бойликларига ниҳоятда мўл бўлган республикамизда 90-йиллар арафасида бошқа республикаларга нисбатан аҳолининг турмуш тарзи ниҳоятда пастга тушиб кетган, одамларнинг кун кўриши машаққатга айланган эди. Тушунамиз, улкан хомашё базасига айланган республикамизнинг ўша вақтдаги тақдирини марказ ҳал қилар эди. Хоҳиш-истакларимиз инobat-га олинмас эди.

ОРАДАН НЕЧА ЙИЛЛАР ЎТДИ. ЎЗГАРИШ НИМА БЎЛДИ?..

«Ёшларга имкониятларини намоён этишлари учун барча шароитлар яратилди, йигит-қизларимизнинг кўзида ўт қақнаб турибди», деган баландпарвоз гапларни тўхтатайлик. Касб-кори, хунари бўлмаган миллионлаб ёшларимиз нега бошқа мамлакатларда ўша юртлардаги тендошларга ўзига эп кўрмаган ишларни бажариб, юрибди? Нега миллиат, давлат юкини елкага олишга улар қодир эмас?..

Бир қарашда миллиат келажагига дахлдор бу орғиқли масалаларни тушуниб етгандаймиз. Тегишли чора-тадбирлар кўрилаётгани рости. Бу борада ура-ура, шов-шувлар қилинаётгани ҳам ҳақиқат. Лекин давлатимиз тақдирини қўлга олишига умид қилаётган ёшларимизни тўғри йўлга соялғимизми, уларнинг қизиққан соҳалари, мутахассисликларини пухта эгаллашлари учун етарли шароитлар яратиб берилляптими?..

Асосий савол: бир-икки кунлик аҳамиятга эга бўлган ташаббусларга зўр бериб, ёшларни кўз-кўз қилиш йўлидан бормаёلمизми?..

Афсуски, кейинги пайтда ёшларга қаратилган тадбирларни оладиган бўл-

сақ, айнан шу йўлдан борилаётгани кўринади. Бу тадбирларни турли вақтлар билан оқлашга ҳаракат қилмайлик, уларни ёшларнинг келажагига ҳам, миллиат тақдирига ҳам зарарча аҳамияти йўқ.

Мисол учун, яқинда Тошкент вилоятда барча телеканаллар-у, ижтимоий тармоқларда шов-шув қилинган «Янги Ўзбекистон ёшлари, бирлашайлик!» фестивали бўлиб ўтди. Албатта, тўрт кишини бир жойга тўплаб, тадбир ўтказишнинг ҳам ўзига яраша қийинчиликлари бўлади. Бу тадбирда эса минглаб ёшлар қамраб олинди. Уларнинг ҳар бири битта фойдали гап эшитган, озгина ибрат олган бўлса, тадбир, тайёргарлик, маблағ ўзини оқлаган бўлар.

Аммо одамни бошқа саволлар ҳам чулғаб олади:

Зўрма-зўраки, ёшларнинг келгуси ҳаётида бирон-бир аҳамият касб этмайдиган бундай тадбирларни ташкил этишдан асп мақсад нима?.. Бу каби тадбирларнинг давлат дастурига кири-тилишидан мудоао нима?..

Наҳотки, Ўзбекистон ёшлари шунчалик тум-тарақай тарқаб кетган бўлсаки, уларни бирлаштириш зарурати туғилган бўлса?!

Тадбир учун қанча маблағ сарфланганини ташкилотчилар билади. Ҳар ҳолда, тадбир якунида беш дақиқага етар-етмас давом этган мушакбозликка сарфланган маблағ эвазига Тошкент вилоятидаги ўнлаб мактабларнинг физика, кимё, биология, касб-хунарга ўргатиш синфларини жиҳозлашга етиб қолармиди?.. Вилоятда бундай камчиликлар кузатиладиган мактаблар сони оз бўлмаса керак.

Масаланинг ўта муҳим бошқа томони ҳам бор. Коронавируснинг навбатдаги тўлқини асосан ёшларга зарар етказяётган бир пайтда минглаб ёшларни бир жойга тўплаб,

ура-ура шiorларга зўр беришдан мудоао нима эканини тушуниш жуда қийин!

21-25 май кунлари Тошкент шаҳрида шов-шувли ёшлар фестивали бўлиб ўтди. Шаҳар ҳокими тўйини бузмасликни илтимос қилгани учун «тўй» туғашини кутдик. Энди икки оғиз мулоҳаза юрит-сак бўлар. Аввало, фестивални ташкил этишда қатнашган раҳбарлардан тортиб, ходимларгача катта раҳмат, дейимиз. Ёшлар тадбирлардан рози кетган бўлса, қалбларда бир чимдим мужда уйғонган эса ким нима ҳам дерди.

Тўй 3-4 кунлик шов-шув билан ўтди-кетди. Пойтахтнинг қоқ марказида тадбир ўтказилиши учун бир неча юз миллионлар эвазига махсус вилейонлар, алламбало қурилмалар барпо этилди. Шаҳар ҳокими тадбир учун бир миллиард сўм сарфлангани, керак бўлса, қўшимча маблағлар ажратилишини ҳам таъкид-лади. Тасаввур қилинг, бунда асосий ўзаги ҳавога қўйилган тадбир учун миллилард сўм сарфланиши ҳақида гап кетяпти! Бу нима натижа беради, ёшлар-ни қай мақсадларга рағбатлантиради? Бу каби томошалар келажақ бунёдкорларига қандай наф келтиради?

Ҳадемай, бу ташаббуслар вилейотлар бўйлаб кенг қулоч бўлса, миллиардлаб маблағлар бир-икки кунлик томошалар учун ҳавога совирилса, ажам эмас.

Эътироф этиш керак, илм-фан заҳмати-ни тортаётган ёшларимиз учун турли грантлар, лойиҳалар жорий этилган. Олий ўқув юртлари сони кўпайтирилмоқда. Лекин булар кам. Миллионлаб ёшларни қамраб олишга жуда ҳам озлик қилади.

Илгми иштиғки баланд, лекин махсус курсларда, дастурларда таълим олишга моддий имконияти чекланган ёшларни рағбатлантириш тизими йўлга қўйилма-ган. Ёшлар иштирокида фестиваллар, томошалар ўтказишга эса маблағ ҳам, ҳафсала ҳам топиляпти.

Айни пайтда Ўзбекистонлик ёшлар-нинг хитойлик, кореялик тендошлари кимё, биология фанлари, сунъий онг, нанотехнологиялар соҳасида қўлга киритаётган ютуқлари билан дунёни ҳайратга солмоқда. Ҳиндистонлик тенг-қурлари аниқ фанлардаги ютуқлари билан Европани забт этмоқда. Улар янги Корея ёшлари, янги Ҳиндистон авлодлари шiorларни остида томоша-лар кўрсатаётгани йўқ. Бу мамлакат-ларда ҳатто боғча болалари ҳам илм чўққиларини забт этишга сафарбар этилган...

Нега биз?.. Савол ҳамон очиқлиғича қолмоқда. Бу савол ҳар биримизни ўрта-ши, изланишга ундаши шарт! Бу саволга томошалар ташкил этиш билан жавоб топил бўлмайди.

Дилшод ИСЛОМОВ

ЯНГИ ҚОНУН ҚИММАТБАҒО МЕТАЛЛАР ВА ТОШЛАР СОҲАСИДАГИ ФАОЛИЯТНИНГ ҚОНУНИЙ АСОСИ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Юртимизда кейинги йилларда маҳаллий заргарлик саноати ҳам жадал ривожланыпти. Мазкур соҳадаги ишчи му-ҳитни янада такомиллаштириш мақсадида яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси томонидан «Қимматбаҳо металллар ва қим-матбаҳо тошлар тўғрисида»ги қонун лойиҳаси қабул қилиниб, Сенатга киритилди.

Олий Мажлис Сенатининг ўн бешин-чи ялпи мажлисида сенаторлар «Қиммат-баҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси-нинг Қонунини кўриб чиқиб, маъқулла-дилар. Қонун, аввало, мамлакат иқтисо-диёти учун муҳим аҳамиятга эга бўл-ган қимматбаҳо металллар ва қиммат-баҳо тошлар муомаласи соҳасидаги муносабатларни тартибга солишга

қаратилган. Ушбу ҳужжат заргарлик буюмлари асил-лик даражасини белгилаш ва тамгалаш тизимини, шунингдек, уларнинг сифати-ни назорат қилиш тартиб-таомилларини давлат-хусусий шериклик механизмини қўллаган ҳолда такомиллаштиришга ҳам йўналтирилган. Президентимиз томонидан маъқулла-ган мазкур қонун қимматбаҳо металллар ва қимматбаҳо тошлар соҳасида ишчи

муҳитни такомиллаштириш билан бир қаторда, тадбиркорлик субъектлари учун янада кўпроқ имкониятлар беради. На-тижада кўплаб янги иш ўринлари ташкил этилади. Бу эса, ўз навбатида халқимиз фаровонлигини таъминлашида му-ҳим омилдир. Шунингдек, Қонун хусусий секторнинг қимматбаҳо металллар айланмасида ўз фаолиятини очиб, шаффоф олиб боришига имконият яратади.

Анвархон ТЕМИРОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты.

ЎзХДП: МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРИДА БОЛАЛАР ҚУВОНЧИ

ЎзХДП Тошкент вилоят ва Қибрай туман кенгашлари туман ҳокимлиги билан бирга махсус мактабда «Болаларга беринг дунёни» шиори остида байрам тадбири ўтказилди. Муассаса тарбияланувчилари учун саҳна кўринишлари, спорт

уйинлари ташкиллаштирилди. Байрам дастурхони атрофида кичкинтойларга совғалар ула-шилди. Халқ депутатлари Қибрай туман Кенгаши депутатлари уйда таълим олувчи болалар ҳолидан хабар олишди. Ўзбекистон ХДП Тошкент вилоят кенгаши ахборот хизмати

МУРОЖААТНОМА

Бир ҳақиқатни аниқ тушуниб олишимиз керак – камбағаллик масаласи кредит, ижтимоий нафақа ёки уй бериш билан ўз-ўзидан ҳал бўлиб қолмайди.

Ташқи меҳнат миграцияси масаласида

ХДП депутатлари нима дейди?

Дунёда аҳоли сони тобора ошиб бормоқда. БМТнинг Иқтисодий ва ижтимоий масалалар департаменти ҳисоботида ер аҳолиси сони умумий туғилиш даражасининг пасайишига қарамай, 2050 йилга бориб дунё аҳолиси сони ҳозирги 7,6 миллиард кишидан 9,8 миллиардга, 2100 йилда эса 11,2 миллиардга кўпайиши маълум қилинган эди. Албатта, туғилиш кўрсаткичининг ўсиб бориши, аҳолининг кўпайиши ўз-ўзидан озиқ-овқат саноатини ривожлантириш, янги иш ўринлари яратиш эҳтиёжини келтириб чиқаради.

Шунинг учун дунёда миграция масаласи ҳам тобора долзарблик касб этмоқда. Ҳаттоки, қонуний меҳнат миграцияси жаҳон иқтисодиётининг муҳим таркибий қисмига ҳам айланиб бормоқда.

Таҳлилларнинг кўрсатишича, дунёнинг турли мамлакатларида ўртача 200 миллиондан ортиқ мигрант яшайди. Мутахассисларнинг айтишича, миграция жараёни муайян вақтларда кучайиб-пасайиш тенденциясига эга бўлиб, маълум ҳудуд, мамлакат, минтақа ижтимоий ҳаётига ўзининг ижобий, салбий, керак бўлса, сиёсий таъсирини ўтказиши мумкин. Шу боисдан ҳам миграция жараёнини ҳуқуқий тартибга солиш, уни бошқариш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш керак.

Ўзбекистонда ҳам аҳоли сонининг ошиб бораётгани айнан ушбу масалада жиҳддан ёндашуни талаб қилади. Маълумотларга кўра, бугун 1,7 миллион юрдошимиз чет элда, асосан Россия ва Қозғоғистонда (80%) меҳнат қилмоқда. Мамлакат аҳолисининг 55 фоиздан ортиги ёшлардан иборатлиги ҳамда йилга меҳнат бозорига 600 мингга яқин ишчи кучи кириб келаётгани мазкур муаммонинг нақадар муҳимлигидан далолат беради.

Тўғри, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, кейинги йилларда ташқи меҳнат миграциясининг самарали тизимини таъминлаш борасида давлатимиз томонидан аниқ чора-тадбирлар белгиланди. Кейинги йилларда мазкур соҳада тизимли ислохотлар амалга оширилди.

2020 йил 20 октябрда "Аҳоли бандлиги тўғрисида"ги қонун қабул қилиниб, унда фуқароларнинг Ўзбекистон Республикасидан ташқаридаги меҳнат фаолиятига доир ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилиниши мустаҳкамлаб қўйилди.

Давлат раҳбарининг "Ўзбекистон Республикасининг ташқи меҳнат миграция тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги, "Хавфсиз, тартибли ва қонуний меҳнат миграцияси тизимини жорий қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорлари қабул қилиниб, хорижда меҳнат фаолиятини амалга оширувчи шахсларни қўллаб-қувватлаш ҳамда уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш

жамғармаси ташкил этилди, меҳнат мигрантларининг соғлиғи ва ҳаётини сугурталаш, уларнинг оила аъзолари учун ипотека кредитларини ажратиш амалиёти жорий этилди.

Бироқ таҳлиллар ташқи миграция масалаларини тартибга солишда бир қатор муаммолар ҳам мавжудлигини кўрсатмоқда. Хусусан, чет элга ишлаш учун кетган 1 840,0 минг нафар мигрантнинг атиги 11 минг нафари, яъни 0,6 фоизи Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги ёки хусусий бандлик агентликлари орқали юборилган, холос. Аксарият ҳолларда фуқаролар чет элга ишлаш учун ноқонуний йўللار билан кетишига мажбур бўлмоқда. Оқибатда иш ҳақларини олиш, турар-жойсиз қолган фуқароларга бир марталик моддий ёрдам кўрсатиш, бахтсиз ҳодиса натижасида оғир жароҳат олган, касалликка чалинган шахсларга қўшимча кўмак бериш масалаларида ҳам айрим муаммолар мавжуд.

– "Ташқи меҳнат миграцияси тўғрисида"ги Қонуний қабул қилиш керами?"

– Албатта, керак, ахир бу соҳанинг ҳуқуқий асосини янада такомиллаштириш, мавжуд муаммоларни бартараф этиш, чет элларда меҳнат фаолиятини олиб бораётган фуқароларимизнинг ҳуқуқларини ва ижтимоий кафолатларини таъминлаш учун муҳим-ку, – дейди **Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси Фирдавс Шарипов**. – Тизимда ижобий ишлар билан бирга меҳнат мигрантларини ҳуқуқий, моддий ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ муаммолар ҳам кўп учрамоқда. Масалан, иш

берувчининг шартнома шартларини бажармаслик, меҳнат ва миграция талабларига риоя қилмаслик, иш ҳақини кечиктириш ёки тўламаслик, солиқдан қочиш учун мигрантларни норасмий ишлатиш ҳолатлари кабилар.

Шунингдек, ўзбекистонлик меҳнат мигрантларининг ҳуқуқий ҳолатига тегишли ва уларнинг ижтимоий ҳимояси билан боғлиқ бўлган тиббий хизмат кўрсатиш, пенсия ва вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик даврларини белгилаш ва молиялаштириш, мигрантларнинг оила аъзоларини ҳимоя қилиш, маъмурий ва жиноий тартибда таъиб қилиш билан боғлиқ муаммоларнинг ҳуқуқий асоси белгиланмаган. Айнан шу каби муаммоларнинг қонуний ечимига қаратилган, меҳнат мигрантларини қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштириш, меҳнат мигрантлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича шу соҳага оид универсал ва ҳудудий конвенцияларга, бир қатор халқаро шартномаларга қўшилиш мақсада мувофиқ.

Айни пайтда ташқи меҳнат миграцияси соҳасидаги ижтимоий муносабатларнинг барча муаммоларини комплекс тарзда тартибга солувчи қонунчилик ҳужжати, шунингдек, республика халқаро шартномаларида хориждаги вақтинчалик меҳнат фаолияти соҳасидаги меъёрлар мавжуд эмас. Президент ва ҳукумат томонидан қабул қилинган ҳужжатлардан келиб чиқадиган вазифалар ушбу соҳадаги миллий қонунчиликни ва ҳуқуқини қўллаш амалиётини янада такомиллаштириш, шунингдек, меҳнат мигрантлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш

мақсадида "Ташқи меҳнат миграцияси тўғрисида"ги Қонунни қабул қилишни даврнинг ўзи тақозо этмоқда.

– Миграция сиёсатида яна нималарга эътибор қаратиш керак?

Саволимизга Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоси Урол Урозбоев шундай жавоб берди:

– Маълумотларга кўра, дунё миқёсида ишчи кучининг норасмий миграцияси кўпайиб бормоқда. Бундай ишчилар эса ижтимоий, ҳуқуқий жиҳатдан ҳимояланмаган бўлади. Аксарият ҳолларда улар маҳаллий ишчиларга нисбатан бир неча баробар паст ҳақ олиб келмоқда.

Очигини айтиш керак, хорижда ишлаётган фуқароларимиз орасида оғир меҳнат шартноларидан ишлаётган, қийин вазиятга тушган юрдошларимиз ҳам бор. Бошланасиз қолган, ҳақ-ҳуқуқлари камситилаётган меҳнат мигрантлари ҳам йўқ дейсизми? Албатта, оиласини, бола-чақасини боқиб, уй қуриш, озу-хавасларини рўйга чиқариш учун яқинларидан олисда яшаётган, ишлаётган фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини қатъий ҳимоя қилиш бугунги долзарб масаладир.

Фикримизча, бу борадаги муаммоларнинг олдини олиш учун, аввало, фуқаролар билан тизимли ишлаш, қонуний меҳнат миграциясини кенг ташкил этиш керак. Меҳнат бозорига миграция орқали иш ўрнига эга бўлиш табиий жараён ҳисобланади ва буни тўхтатиб ҳам бўлмайди. Фақат тизимни изчил чора-тадбирлар асосида тартибга солиш ва фуқаролар учун ҳуқуқий тизим

механизмининг яратилиши орқали қўллаб-қувватлаш билан бартараф этиш мумкин.

Эсингизда бўлса, апрель ойида ЎзХДП фракцияси ташқи меҳнат миграция бўйича парламент сўрови билан чиққан эди. Яқинда, яъни 26 май кунини Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитасининг кенгайтирилган йиғилишида ҳам Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси агентлигининг "Ўзбекистонлик меҳнат мигрантларининг ҳуқуқий ҳимояси ва ижтимоий ҳимоясини таъминлаш чора-тадбирлари"нинг ижроси юзасидан ахбороти эшитилди.

Депутатлар ва иштирокчилар томонидан айнан шу каби муаммоларнинг қонуний ечимига қаратилган, меҳнат мигрантларини қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштириш бўйича бир қатор таклифлар ўртага ташланди. Хусусан, Ўзбекистоннинг меҳнат мигрантлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича бир қатор халқаро шартномаларга қўшилиш таклифи илгари сурилди.

Албатта, гап ташқи меҳнат бозоридан юрдошларимиз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг қонуний манфаатларини таъминлаш ҳақида кетганда, тарозининг икки палласини ҳам ҳисобга олиш муҳим. Чунки, фуқароларимизнинг тартибли ва қонуний меҳнат қилиши баробарида уларнинг хавфсизлиги, соғлиғи ва ҳимояси ҳам муҳимдир.

Лазиза ШЕРОВА,
"Ўзбекистон овози" мухбири.

ХДП муносабат билдиради

ИНСОННИ ТАҲҚИРЛОВЧИ ЖИНОЯТЛАР ҚАТЪИЙ ЖАЗОЛАНИШИ КЕРАК

Ижтимоий тармоқларда уч нафар аёл киши томонидан жисмоний имконияти чекланган, ногиронлиги бўлган қизнинг қалтаклангани акс этган видеолар тарқалди. Жабранувчи фақат орадан бир кун ўтиб касалхонага келтирилган. Ушбу ҳолат жамоатчилик томонидан кескин қораланмоқда.

Албатта, ҳимоясиз қизчага нисбатан бундай таҳқирона муносабат барчани жунбушга келтирди. Бундай шайқатсиз лаъзаларни қўриб, уйга толасан киши. Орамизда бемехр, жохил, маънавий тубан аёллар қачон пайдо бўлди? Ахир, бизнинг ўзбек аёлларимиз меҳр-муруввати, одоби, ахлоқи билан бошқа жамият аёлларидан ажралиб турмасмиди?.. Балки, бефарқлигимиз, лоқайдлигимиз, болалар тарбиясига бепарволигимиз мана шундай хунук

воқеаларга сабаб бўлаётгандир.

Мазкур хатти-ҳаракатни Халқ демократик партияси нафақат ҳуқуқбузарлик, балки гайриқонуний, инсон ҳуқуқларига қарши ҳаракат, деб билади. Шахсга нисбатан, айниқса, ногиронлиги бўлган қизчага тазйиқ ўтказиш, қўриқиб, қийноққа солиш, унинг шаъни, қадр-қимматини топташ, нафақат гайриқонуний, балки гайриижтимоий хатти-ҳаракатдир. Шу нуктага назардан, айбдорларга қатъий жазо берилиши шарт. Токи бу чора эртага ибрат бўлсин.

Жамиятда "самосуд" ҳолатларининг кўпайиши ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг одиллигига ишончини сўндиради, ҳамма ўзича жазолашга ўтиб олади. Шунинг учун инсон таҳқирланган ҳолатларга нисбатан қатъий жазо тайинланиши зарур.

Айни пайтда ижтимоий тармоқларда ҳодиса айбдорларини топиб, жазолашга қақирликлар қўлаймоқда. Бу нотўғри муносабатдир. Инсон ҳуқуқи, қадр-қиммати топталиши билан боғлиқ ҳолатларда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ўз вазифасини бажариши зарур.

Халқ демократик партияси
Ахборот хизмати.

БАЙРАМГА МУНОСИБ СОВҒА

Олмалик шаҳридаги 80-кар ва заиф эшитувчи болалар ихтисослаштирилган мактаб интернати тарбияланувчилари учун қурилган мини-футбол майдончаси фойдаланишга топширилди. Спорт иншооти "Олмалик КМК" акциядорлик жамияти Саноат темир йўл транспорт бошқармаси хомийлигида барпо этилди.

Шу муносабат билан бўлиб ўтган тантанали маросимда жамият масъул ходимлари, партия фаоллари, муассаса педагога ва ўқувчилари, кенг жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Халқ депутатлари Олмалик шаҳар Кенгашидаги ЎзХДП депутатлик гуруҳи

аъзоси, Саноат темир йўл транспорти бошқармаси бошлиғи Бунёд Қурбонов ва бошқалар мазкур майдонча мактаб ўқувчиларини спортга бўлган иштиёқини яна бир қарра оширишга ва бўш вақтларини мазмунли ташкил этишга хизмат қилишини таъкидладилар.

Тадбир давомида ўқувчилар ўртасида спорт мусобақалари ташкил этилиб, голиблар "Олмалик КМК" корхонаси раҳбариятининг эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Шунингдек, байрам дастурхони ёзилиб, концерт дастури намойиш этилди.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси
Ахборот хизмати.

«ЁШЛАРГА КЎМАК»

Йигит-қизлар кўмакчасига айланмоқда

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши ташаббуси билан Самарқанд вилоятининг олис ҳудудларидан бири — Нуробод туманида замонавий билим ва кўникмаларга эга, дунёқараш кенг, интилувчан ёшларни тарбиялаш, бўш вақтини мазмунли ўтказиш, касб-хунарга ўргатиш мақсадида "Ёшларга кўмак" лойиҳаси доирасида учрашувлар, давра суҳбатлари бўлиб ўтди.

Тадбир "Ёшлар дафтари", "Аёллар дафтари" ва "Темир дафтар"га киритилган, доимий ишда банд бўлмаган фуқаролар учун ташкил қилинган меҳнат ярмаркаси билан бошланди. Унда ўттиздан ошиқ ташкилот бўш иш ўринлари билан иштирок этди. Тадбир давомида ёшлар иш берувчилар билан меҳнат шартномаларини имзолашди.

Лойиҳа доирасида ёшларни касб-хунарга ўргатиш, қадим қадриятларга меҳр уйғотиш мақсадида хунармандлар томонидан тайёрланган махсулотлар кўргазмаси намойиш этилди. Иштирокчилар туманда ташкил этилган фольклор жамоаси ижоди, бахшичилик санъатидан баҳраманд бўлишди. Депутатлар 18-болалар мусиқа мактабида ёшларга яратилган шароитлар билан танишишди. Ўқувчиларга эсдалик совғалари, бадий китоблар соғва қилинди. Лойиҳа доирасида ташкил этилган "Депутат ва ёшлар" учрашувидан 300 нафардан ортиқ йигит-қиз иштирок этди ва ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

Тадбирда боқувчисини йўқотган, фарзандларини ёлғиз тарбия этаётган, доимий иш ўрнига эга бўлмаган "Аёллар дафтари"га киритилган уч нафар

аёлга пишириқ печи, икки нафар "Ёшлар дафтари"га киритилганларга иш қуроллари соғва қилинди. Энди улар ўз-ўзини банд қилиш имкониятига эга бўлишди.

Иштирокчилар туманда янги қурилиб фойдаланишга топширилган Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби, Ёшлар марказига бориб, бу ерда яратилган имкониятлар билан танишишди, фаол ёшларга ва кутубхона фондига бадий китоблар жамланмаси соғва қилинди. Тадбирнинг иккинчи кунини Самарқанд вилояти халқ таълими бошқармаси тасарруфидида 1-Меҳрибонлик уйида ташкил этилган моҳир қўллар, спорт, компьютер саводхонлиги, сартарошлик, мусиқа каби тўғрақлар фаолияти билан танишилди. Болаларнинг ўзлари тайёрлаган концерт дастурини намойиш этишди.

– Меҳрибонлик уйида 124 нафар бола тарбияланмоқда. Улар учун давлатимиз томонидан ҳамма шароитлар яратилган. Болаларнинг

илм-хунар ўрганиши иштиёқли баланд. Вилоят, республика миқёсида эътироф этиладиган ютуқларимиз бор. Ракетамодель яратиш мусобақасида тарбияланувчимиз Фазлиддин Исмаилов республикада биринчи ўринни эгаллади. Дилшод Умиров эса шахмат-шашка бўйича нуфузли ўринга лойиқ топилди. Бундай ёшларимиз фахримиз, – дейди ушбу маскан директори Мавжуда Фахрутдинова.

Тадбир сўнгидеки Вазирлар Маҳкамасининг "Етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни турар-жойлар билан таъминлаш тартиби" тўғрисидаги қарор ижроси борасида юзага келаётган муаммоларни ҳал этишга қаратилган чора-тадбирлар белгилаб олинди.

ЎзХДП Самарқанд вилоят кенгаши.

МУРОЖААТНОМА Эндиги вазифа – чуқур таркибий ислохотлар орқали узоқ муддатли барқарор ўсишнинг пойдеворини яратишдан иборат.

ОРЗУЛАР РЎЎБИДИР ИШЛАРИДА ҲИС ҚИЛИШМОҚДА

Ўсмирлар спорт мактаби ҳам бор. Ҳозир Гувалак қишлоғидамиз, юринглар, спорт мажмуини ҳам кўрайлик. Бордик, кўрдик – спорт мажмуиси ниҳоятда яхши лойиҳа асосида қурилган экан. Бадиий гимнастика, бокс, кураш ва бошқа спорт тўғрисида ишлаб турибди.

— Эсламан, 1999 йилда Москвада ўтган ёшлар Олимпиадасида юртимиздан қатнашган ягона қиз эдим, — дейди кураш буйича спорт устаси, Ўзбекистон чемпиони Фазилат Аманқуллова. — Иккинчи фарзандим ҳам спортга меҳр қўйишган. Шогирдаримнинг ютуқлари билан фахрланаман.

— Устоимиздан кўп усулларни ўргандик, — дейишади бараварига 71-мактабнинг 6- ва 8-синф ўқувчилари Бибисора Овилова ва Ҳади Нурқуллова. — Гарчи келажакда бошқа касбини орозу қилсак-да, курашни ташламаймиз.

Бадиий гимнастика залига қирамиз. Асли қосонлик, ҳозир ота-онаси билан Тошкентда ашавтган, ёзи таътил бошланиши билан қишлоғига келган 2-синф ўқувчиси Фазилат Садрриддинова билан машғул ўтказётган спорт устаси Сабоҳат Ариповани дарров танидим. Бундан ўн йиллар олдин келганимда ҳам ёшларга бадиий гимнастика силрларини ўргатаётган эди.

У билан суҳбатлашдик ва: "Шундай фидокор мураббийлар бор экан, ёшлар спортга ҳавас қўйишаверади, бу соҳанинг яловбардорлари этишиб чиқаради. Ҳамиша соғ бўлинг, Сабоҳат!", деган сўзлар дилимдан ўтди.

ДАФТАРЛАРДАГИ ЭЗГУ БИТИКЛАР

Оқшом тушди. Қосон шаҳридаги янги маданият ва истироҳат боғи дам олишга келганлар билан гавжум бўла бошлади. Шаҳарда дарахт ва савдо дўконлари кўп, оқватланиш тармоғи ҳам яхши йўлга қўйилган. Уйламай дарахт кесили қатъий тақиқланган. Йилда 7-8 ой оғтиб

кўйдирадиган туман аҳли учун бу энг ҳаётий эҳтиёж. Айтишларича, 1 миллиард 600 миллион сўм маблағ эвазига "Маданият саройи" биносини таъмирлаш-янгилаш ишлари бошланиб кетган. Шаҳар кўчаларига 165 та туниги ёриткич ўрнатилди, ҳаммаёқ оидин. Катта маблағ эвазига "Ёшлар боғи" барпо этилибди. Ёшлар учун алоҳида санонат зонаси ҳам ташкил этилиб, 7,1 миллиард сўмлик лойиҳани юзага чиқариш, бир йўла 120 дан ошқ иш ўрни яратиш режалари тузилди. Кези келганда қолган иккита — Янгиобод ва Нурафшон маҳаллаларида ҳам 2,5 миллиард сўм маблағ эвазига сув, газ, электр энергияси каби инфратузилма ишлари яқунланган. Бу иккала санонат зонасида ҳам 200 дан ошқ янги иш ўринлари яратилади.

24 май оқшоми файзли ва унутилмас бўлди. Шаҳардаги "Дўстлик" маҳалласининг кенг майдонидида "Янги Ўзбекистонни ўшлар билан бирга қурайлик!" даъвати янграган форум ўтказилди. Айрим ҳисобларга қўра, қатнашганлар 1,5 минг кишидан ортиқ экан. Аёнанага кўра, илм, ҳунар, меҳнат, спорт соҳасида яхши ютуқларга эришган ёшлар тақдирланди. "Қамолот юлдузлари" кўриғида қатнашган "Айланайин" ҳаваскор санъаткорлар дастаси чиқиши эсда қолди. Бу тадбир туманда кўплаб иқтидорли ёшлар этишиб чиқаётганининг яққол намунаси бўлди.

— Меҳнат қилиш ҳуқуқи инсонни қамолга етказди, — дейди туман Ёшлар ишлари агентлиғи раҳбари Шохрух Жўраев. — Шунинг учун давлатимиз раҳбари ёшларга тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Туманда тузилган "Ёшлар дафтари"га дастлаб 5044 киши киритилган эди. Аниқ режалар тузилди. Уларнинг 900 нафари ер олиб, деҳқончилик билан шуғулланыпти. "Бунёдкор текстиль" корхонаси 50 нафар ёшни ишга олди. Тадбиркор-мураббийларга 886 ёш иш ўрганиш учун бириктирилди. "Ватанпарвар" ташкилотидега 60 нафар ёш ҳайдовчилик силрларини ўрганапти. Тадбиркорликка қўл ураётган ёшлар ҳам жуда кўп. Масалан, Мурод Буроновга 55 миллион сўм кредит олишда кўмак берилди. Натихада у мрамарни қайта ишлаш шеҳи очиб, 11 иш ўрни яратди. Бундай янгиликка интилаётган, биз кўрлаб-қувватлаётган ёшлар жуда кўп.

Дарҳақиқат, ёшларни кўрлаб-қувватлаш давлат дастурини амалга ошириш борасидаги ишлар ибратли. Мени яна бир муҳим юмуш — аёллар меҳнатини енгиллаштириш қизиқтиради. Олдин тузилган "Темир дафтар"га 2740 оиланинг 12205 нафар аъзоси, шу жумладан, 2867 меҳнатга лаёқатли ишсиз хотин-қиз ҳам киритилган экан. Карантин даврида эҳтиёжмандларга 1,5 миллиард сўмлик озиқ-овқат тарқатилибди, ҳукумат қарорлари асосида 2,8 миллиард сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Аини кунда рўйхатда 184 оиланинг 809 аъзоси қайд этилган. Улар орасида ногиронлиги бор, ёлғиз, боқувчисини йўқотганлар борки, уларнинг турмушини яхшилаш учун барча зарур чоралар қўрилмоқда. Яна бир маълумот. Шу йилнинг январь-апрель ойларида хотин-қизларнинг бандлик даражаси амалда 90 фоизни ташкил этибди.

— Агар туманимизда 143 минг 200 хотин-қиз бўлса, уларнинг 88 мингга яқини меҳнатга лаёқатли, — дейди маҳалла ва оилани кўрлаб-қувватлаш бўлими бошлигининг биринчи ўринбосари, хотин-қизлар масалалари буйича ҳоким маслаҳатчиси Азиза Холмунинова. — Битта аёлнинг ишлаши нафақат оиллага қўшимча даромад келтиради, балки унинг ўзлигини танишига ёрдам беради. Мана, давлат мустақиллигининг 30 йиллигини кутиб олимпиази. Демак, яқин ўтмиш, бугунимиз ва келажакка теран назар ташлаш лозим. Шўро даврида ҳам ғамхўрлик ҳақида кўп гапириларди, аммо улар қозғоғда қолди кетарди. Утмишда захар сепилган далаларда ишлаган аёллар ва ёш қизларимиз кўрлаб оғир дардга чалингани, уларнинг меҳнати қадрланмаганини асло унутмаймиз.

— Жуда муҳим мавзунини тилга олдингиз, — дейман унга. — Бугун қандай муаммолар бор?

— Давлатимиз раҳбари юртимизда камбағаллик даражасини айтиб, уни бартараф этиш учун бутун давлат ва жамяят қуралишини ўртага ташлади, — давом этади Азиза Холмунинова. — Ана шундай оилаларда аёлларга осон эмас, албатта. Аммо бугун уларнинг ҳар бири эътиборда. Уларга мунтазам кўмак бериб борилапти, меҳнатга жалб этилапти. Ҳозир туманда 65 мингдан зиёд хотин-қиз меҳнат билан банд. Алоҳида "Аёллар дафтари" тузилган бўлиб, 2503 киши киритилган эди, улардан 1522 нафари иш билан таъминланди. Ўз-ўзини банд қилиш шioriга яхши амал қилинмоқда. Аёллар турли касбларга ўқитилапти. Жами 123 нафар 1-2-гурӯҳ ногиронлиги бўлган шахсларга доим ёрдам бериб боришмоқда. Яна 100 га яқин хотин-қизга тикиш машинаси олиб берилди. Янаш учун фол курашмоқчи лозим. Ана шунда муҳтожлик азоб бермайди. Масалан, Қўқори Оброн маҳалласида яшовчи Нарғиза Суноғовага кредит олиб берилди, натижада у иссиқхона қуриб олди.

ана, пастликда биринчи қишлоқ бўлган, кейинчалик бу томондаги адирларга чиқишиб ватан қилишган. Иқтисодий ночор ҳўжалик ободончиликка, қишлоқни ичимлик суви билан таъминлашга мутлақо эътибор бермаган. Ҳозир бу ерда 2246 киши истиқомат қилади. Қишлоқдошларимиз ҳўкумат қарори билан бу жой "Обод қишлоқ" дастурига кирганидан, катта ўзгаришлар бошланганидан ниҳоятда хурсанд. Қаранг, қўш қаватли идора биносини таъмирлаб беришди. Иккинчи қаватда тикувчилик чеҳи очамиз.

Дастур буйича ободончилик ишларига 19 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилган. Ҳозир янги артезиан қудуғи қазилиб, трансформатор ўрнатилибди, 15 километр жойга янги сув қувурлари тортиб борилапти. Янги 220 ўринли мактаб қурилган. "Орозу" деб аталган оилавий боғча фаолиятини бошлабди.

Нарғиза Бобоқуллова хонадонидега бўлди. Умр йўлдоши вафот этган, ота-онаси эски бир уйни сотиб олиб беришган экан. Анча ночор уйни ҳокимият яхшилаб таъмирлаб берибди. "Неварларим яйраб яшайди, ҳўкуматга минг раҳмат!", деб кўзига ёш олади болаларнинг бувиси Ойнахол Ерқуллова.

ҲАМИША СОҒ БЎЛИНГ

Янги инсон туғилгани — дунёнинг яшаргани. Қўшқаватли турғў комплекси биносидан чиққан ёш оналар — Руҳия Ҳошимова ва Шаҳноза Баратовани фарзанд кўрганлари билан кўтлаб, "умри адоқ, бахти тўлиқ бўлсин", деб тилак тиладик.

Ийгирма уч йилдан буён ишлаётган акушер-гинеколог Холман Худойназаровнинг айтишича, шароит яхши. Ўтган йилги туман буйича 6132, бу йилнинг ўтган даврида 1813 чақалқоқ дунёга келибди, барчаси соғлом. Дунёни тождор вирус, яъни ажал ларзага солгани тарихда қолади. Президентимизнинг ўз вақтида қўрган чора-тадбирлари туфайли йўқотиш кам бўлди, халқимизни оғир дарддан сақлаб қолдик. Қосон туманида ҳам шифокорлар тун-кун тиним билишмади. Эндликда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш борасидаги дастур изчил амалга ошмоқда.

Биз кўп тармоқли марказий поликлиникада вирусга қарши вакцина билан эмлаш тадбирини кузатдик. Эмланган мижозларни шифокор Робия Ерқуллова кузатиб турибди. Эмлашдан кейин мижозлар маълум муддат алоҳида хонада кузатув остида бўлишар, кейин уйларига кетишар экан. Барча жой ораста, гигиена қоидаларига қатъий амал қилинмоқда.

— Аҳолини рўйхатдан ўтказдик, — дейди туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи Олим Норбоев. — Унга қўра, туманда 281 минг 777 киши яшаётгани аниқланган. Турғўқ ўшдаги аёллар 42 мингдан ошди. Аҳолига болалар, қўқумли касалликлар шифохоналари, 5 та оилавий поликлиника, 6 та оилавий шифокорлик пункти хизмат кўрсатапти. Жами 282 нафар патронаж ҳамшира аниқ манзилларга бириктирилган.

— Туман қамрови катта, — дейман унга. — Шифокорларнинг хонадонларига бориши анча қийин-қу. — Ҳокимимизга раҳмат, 50 та велосипед, 150 планшет олиб берди. Беморларга 80 та ногиронлик аравачаси берилди.

— Шароит, қурилишлар ҳақида гапириб берсангиз. — Мен бу саволни кутганим, — дейди Олим Норбоев. — Қўқумли касалликлар шифохонасида қурилиш-таъмирлаш ишлари якунига етаётганини кўриб турибсизлар. Мана бу марказий поликлиника 2018 йилда таъмирлаб берилган. Очиғи, анча зарур тиббий усуналарга эгамиз, ана янгиларини олишни режа қилганмиз. Аҳолини тиббий кўрикдан ўтказиш, сунуракли хасталар ёки уйда ётиб қолган беморлар ҳолидан хабар олиш доим эътиборда.

— Бизга марказий шифохонами таъмирлаш бошлангани, тадбиркорлар қараб турмай, 2 миллиард сўмга яқин хайрия маблағи тўплаб бергани ҳақида айтишди.

— Эй, баракда топилсин улар, — дейди мамнун бўлиб Олим Норбоев. — Марказий шифохонамиз 250 ўринли. Иморатни 1979 йилда қуришган. Бугун уни таъмирлашга 12 миллиард сўмдан ошқ маблағ сарфланмоқда. Насиб этса, аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш янада намунали бўлади.

Биз туман ҳокимлиги томонидан тиббиёт шохобчаларини яхшилаш, тиббий усуналар билан таъминлашга катта эътибор берилаётганини ўз кўзимиз билан кўрдик. Мисол учун, туман санитария-эпидемиология ва осоийшталик марказига аниқ ташхис қўйишга ёрдам берадиган хоржий усунна сотиб олиб берилди.

Пўлати — 20 мингдан ошқ аҳоли истиқомат қилаётган кичик шаҳарча. Шу жойдаги оилавий поликлиника оқватдан захарланган беморга малакали тиббий ёрдам кўрсатишганига гувоҳ бўлдик. Одамлар шифокорлардан рози экан, бу қандай яхши!

СОЯ, БУҒДОЙ, ПАХТА

Бу эканларни тилга олдиғи, аммо иқтисодиётда пилланган ҳам ўз ўрни бор. Ҳозир айтиши пилла топширилаётган палла. Туманда "Агропилла" МЧЖ бор экан. Узоқ йиллардан буён ишлаётган ҳосилот Уктам Эргашев бу йил Хитой давлатидан келган қурт уруғи очирилгани, жуда сифатли экани, 214 тоннадан ошқ пилла топширишни мўлжал қилишаётгани ҳақида гапириб берди.

Кейин далаларга отланиб, соя ўсимлиғи ўсаётган майдонга бордик. Айрим маълумотларга қўра, жаҳонда соянинг 500 дан ошқ тури бор экан. Юртбошимиз ўтган йили Қашқадарё вилоятига ташриф оцирилгани, жуда сифатли экани, 214 тоннадан ошқ пилла топширишни мўлжал қилишаётгани ҳақида гапириб берди.

Косон — йирик галлакор ва пахтакор туман. Ўтган йили галла ва пахтадан мўл ҳосил олинди. Бу йил 18 минг гектар майдонда галла, 21700 гектар майдонда пахта ўстирилмоқда. Пахта майдонларининг 7 минг гектари "Бунёдкор текстиль" саноят кластерига тегишли, қолгани "Бахт текстиль" кластери ихтиёрида. Фермерлар

билан ўзаро шартнома асосида меҳнат қилишапти.

Далаларни айланганимизда икки нарса яққол кўзга ташланди. Бу йил сув танқис, галла эканлари атиги 2 бор сугорилибди, аммо деҳқонлар яхши ҳосилдан умидвор. Ғўза ниҳолларига биринчи сув қўйилапти. Иккинчи кўрганам — далада анча қамиш ўсиб кетибди. Айтишларича, қамишга қарши сепиладиган кимёвий дори хориждан келтирилган, анча қиммат экан. Агар пахтага талабгор саноят кластерлари бу кимёвий дорини сотиб олиб беришмаса, кўрлаб далаларни қамиш босиб кетиши, пахта ҳосилдорлиғи кескин қаммайиши аниқ бўлиб турибди. Яна бир гап. Келгусида кластерлар олинган фойданинг бир қисмини деҳқонлар билан баҳам кўриши лозим, ана шунда ҳамкорликда меҳнат юқори натижа беради.

Сув ҳўжалиғи мутахассиси Абдурахим Авазовнинг айтишича, бу йил оби-ҳаётни тежашга жиддий эътибор берилмоқда. Жами 3900 гектар пахта майдонини томчилатиб, 1950 гектар галлазорни ёмғирлатиб сугориш режалари тузилган экан. Бу борада анча ишлар бажариб қўйилибди.

— Жами 80 гектар еримиз бор, — дейди фермер Дўстёр Мавлонов. — Ўн беш йилдан буён уруғлик галла ва пахта етиштириб келямиз. Меҳнати оғир, аммо даромади яхши. Ўтган йили галла ҳосилдорлиғи 60 центнердан, пахтаники 48 центнердан ошди. Бу йил 25 гектар галлани ёмғирлатиб сугордик. Яна 16 гектар пахта майдонига томчилатиб сугориш усуналари ўрнатилди. Биз ҳам замонага қараб иш юритаёмиз, ака!

Туман ўтган йили экспорт режаларини ошириб адоқ этди. Бу йил ҳам 5 ойлик кўрсаткичлар яхши. Четга жўнатилаётган маҳсулотлар хилма-хил. Бу ўринда саноятнинг улуши катта. Яъни, пахта толаси ва ип-калага экспорти салмоқли. "Бахт текстиль" кластери 500 киши меҳнат қиладиган тикувчилик корхонаси қурилиши бошляпти. Маълум бўлишича, бу кластернинг Сурхондарё ва Самарқанд вилоятларида ип-йигирув ва мато тўқийдиган корхоналари бор экан.

Биз "Бунёдкор текстиль" мажмуига бордик. У аллақачон узининг ип-йигирув корхонасига эга. Иккинчи цех ҳам жадал қуриляпти. Ўтган йили 2100 тонна, бу йилнинг ўтган даврида 800 тонна ип-калага маҳсулот экспорт қилинибди. Биз цехда 3 йилдан буён меҳнат қилаётган Нилуфар Қўлиева билан суҳбатлашдик. "Иш ҳақини ўз вақтида олаёмиз, касбимга меҳр қўйганман", — дейди Нилуфар.

"Бунёдкор текстиль" мажмуи 600 ишчи меҳнат қиладиган янги тикувчилик корхонаси биносини қуриб бўлибди, ҳадемай ишга тушади. Энди 15 миллион 300 минг еврога истеъмол ёни ишлаб чиқарадиган заводни қуракан. Усуналар хориждан келтирилади. Аини кунларда қурилиш мўлжалланган майдонда тўроқ ишлари бошланиб кетган.

Деҳқон билан қўлма-қўл ишлайдиган бундай тадбиркорлар барака топади.

ДАҲО ШОИРГА ЭҲТИРОМ

Ниҳоят, Қосон шаҳри марказидаги улғў шоиримиз Абдулла Орипов номидаги кутубхонага келдик. Бу бинони икки йил аввал қурилиши бошланганида қўрган эдим. Дастлаб ўзини қурилишини бир тадбиркор бошлаганди. Кейин барча харажатлар туман бюджетидан қоланди. Бу бино ҳозир Насафий номидаги вилоят ахборот-кутубхонаси филиалига айлантирилди.

Президентимизнинг қарори билан буюк иқтидор соҳиби Абдулла Ориповнинг 80 йиллик юбилейи кенг нишонланди. Шоирнинг тўйи Қашқадарёда, хусусан, у туғилиб ўсган Қосон туманида намунали ўтказилди. Маълумки, шоир 21 март — Наврўз кўни таваллуд тоилган. Уша кунларда туман марказидаги боғда малакатиимизнинг машҳур полвонлари иштирокида катта кураш мусобақаси бўлиб ўтди ва янги кутубхона очилди.

— Тақдирни қарангки, етмишинчи йилларнинг ўртасида Тошкент маданият институтида таълим олаётганимда менга улғў шоиримиз Абдулла Орипов ҳам дарс берганди, — дейди кутубхона директори ўринбосари Алим Расулов. — Кутубхонамизда ҳозир 25 мингдан ошқ асар бор. Яна 15 минг электрон китобимиз бор. Бинонинг иккинчи қаватида киратхона жойлашган. Келгусида китоблар ана кўпади, илмий адабиётларни ҳам келтирамиз.

Кутубхонадан чиқиб, яна Кўнгиртотг атакларига йўл олдик. Буюк шоир туғилган Некуз қишлоғидамиз. Катта ховли обод. Шоирнинг қутлуг тўйи кунлари бу ховлида қишлоқдошлари ва меҳмонларга ош тортилибди. Кейин шоир ўқишни битирган 44-мактабга келдик. Унда 307 ўқувчи таълим оларкан. "Улғў шоиримизнинг тўйи муносабати билан мактабимиз биноси анча таъмирланди, эшик-дерезалар янгиланди", — дейди севинчини яширмай мактаб директори Мушарраф Улашова.

Иккинчи қаватга чиқамиз. Шу жойдаги катта хоналардан бирида шоирнинг мўъжаз музейи жойлашган. Ўтган йили бу ерга келганимда музейнинг янчилик аҳоли ҳақида туман ҳокимига гапириб бергандим. Жим туриб эшитганди. Мана, яхши ишлар қилинибди. Таъмирдан чиққан хона чарақлаб турибди. Поли бутунли янгиланган. Деворлар шоирнинг Расул Ҳамзаев, Саид Аҳмад ва бошқа таниқли сўз устайлари билан тушган сууратлари илинган. Бир четдаги ишшайи жавадан шоирнинг зар тўни, кийимлари илиб қўйилган экан. Уларни мактаб музейига шоирнинг умр йўлдоши совга қилибди.

Буюк руҳ ўлмаслиғи ҳақида ўйлаб, ташқарига чиқамиз. Яна туманнинг бепоён кенгликларини кезамиз. Буюк шоир бу қир-адирлар, айнакча, она сайёра ҳақида кўрлаб шёърлар биттадди, аниқсиз, унинг мустабид замонда кўп таниқидга учраган "Ўзбекистон" қасидаси улмас асарлар сирасига қиради.

Илк бор бу шёърни 1971 йилда Миллий университетида ўқийганимда, учрашувга келган Абдулла Ориповнинг шахсан ўзидан эшитганим. Ушанда буюк тафаккур соҳибининг қувваи хофизанамиз, назмий дурдонасидан лол қолгандим. У ҳамisha қалбимда. 3 ёшли набирам Мубиноҳон қасидани Қашқадарё телевиденесидадан ёддан айтиб берди. Далаларга боқар эканман, бу шёър қалбимда тириклик неъматидек оқайди.

Майли, юртим, кезсанг ҳам дунё, фозоларга қўйсанг ҳам қадам. Ўзлигини унутма асло Унутма ҳеч, онажон ўлка!

Юнус УЗОҚОВ, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист.

МУРОЖААТНОМА

Давлат идораларидаги ижро сифати ва ҳолатини вилоят, туман ва шаҳар халқ депутатлари Кенгашларида, республика даражасида эса — Вазирлар Маҳкамасида ҳар ойда танқидий муҳокама қилиб бориш амалиёти жорий этилади.

ЯНГИ РУКН: ЖАҲОН СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАРИ

Кейинги йилларда бир қатор мамлакатларнинг демократик тизимида, давлат бошқарувида сўл партияларнинг таъсир кучи ошиб бормоқда. Жаҳондаги радикал ўзгаришларга қарамай, бир асрдан ортиқроқ амалиётда сўллар мафқураси ўзининг ҳаётийлиги ва ижтимоий самардорлигини кўрсатди. Кўплаб сиёсий мафқуралар тушунлиққа тушиб, жамиятдаги нуфузини буткул йўқотган пайтларда сўллар мафқураси ўз таъсирини кучайтирди. Унинг назарияси ортодоксал хусусиятга эга бўлмагани сабабли ижтимоий шароитга қараб мослашишига, ўзгаришига имкон берди.

Сўллар турли йўналишдаги сиёсий фикрлар эришган ютуқларни ўзида жамлаб, аҳолининг кенг қатламлари манфаатларини ифодаловчи гоёни яратди. Ишчилар, оддий одамлар, ногиронлардан тортиб, зиёлилар ва тадбиркорлар манфаатларини ифода этишга эришди. Натижада одамларнинг сўллар гоёларига қизиқиши ортди. Сўл партиялар солиқларни кўпроқ олиб, бунинг эвазига ижтимоий тенгликни таъминлашга ҳаракат қилдилар. Сўллар иқтисодийни кўпроқ регуляция қилиб, ишчилар ҳақ-хуқуқини ҳимоя қилдилар, жамиятда асосий хизматлар: тиббиёт ва таълимни бепул қилиб, барча учун бирдек шароит яратишга ҳаракат қилдилар.

Гоёвий, ташкилий, сиёсий жиҳатдан сўл партиялар ўхшаш бўлса-да, жўроғий жиҳатдан, давлатларнинг ижтимоий-сиёсий, ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг турли босқичларида турганлиги ва ўзига хослиги билан бир-бирларидан фарқланадилар. Аммо уларнинг гоёвий умумийлиги — ижтимоий демократияга йўналганлиги.

Сўл партияларнинг сиёсати ва унинг кучи қандайдир маъмул намунага суянмишида эмас, балки муайян давлатларнинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тараққиётининг ўзига хослигига йўналтирилганлигидадир.

Сўл ҳаракат бир асрдан кўпроқ вақт олдин Ғарбий Европада турлиб, XIX аср охирига келиб ташкилий жиҳатдан уюшди. Сўлларнинг пайдо бўлишига XIX асрнинг иккинчи ярмида Ғарбий Европа давлатларининг кучли санаот тараққиётига ёлланма ишчилар сафининг кенгайиши туртки берди. Зарурий ишчилар олдида ўз хуқуқларини қасбага уюшмалари ва парламентда уларнинг хуқуқлари учун курашиши мумкин бўлган сиёсий партиялар орқали ҳал қилиш вазифасини юкледи. Бундай турдаги партияларнинг ташкил этиш ташаббусини қасбага уюшмалари ўз зиммаларига олишди. Улар партияларга оммавий равишда аъзо бўлиш йўлини танлашди. Шу асосда ўзига хос лейбористик модель — қасбага уюшмалари ҳамда партия раҳбарияти ва ундан сайланган депутатлар фаолиятининг мустақам йиғиндисидан иборат модели юзага келди. Фаолиятнинг бундай шакли 1900 йили Буюк Британияда амалга кирди. Ўрни мамлакат қасбага уюшмалари ва бир қатор социалистик ташкилотларнинг ташаббуси билан ишчилар вакилларининг парламента сайланишини таъминлаш учун Лейбористик партия ташкил этилган эди. Партия пайдо бўлган дастлабки йилларда унинг аъзолари сони бир миллион нафардан

СўЛЛАРНИНГ ДАДИЛ ЮРИШИ ЎНГЛАРНИ ЭСАНКИРАТИБ ҚЎЙМОҚДА

ошиб кетди. Аини пайтда уларнинг аксарияти қасбага уюшмаларининг аъзолари ҳам эди. 1906 йили Жамоалар палатасига сайловда 54 нафар лейборист зафар кучди. Кейинроқ мазкур шакл ўша вақтларда Англия таъсиридидаги давлатлар — Австралия, Янги Зеландия ва Канадага ҳам ёйилди. Бу мамлакатларда ҳам ҳозирги кунда лейборист партиялар фаолият кўрсатапти.

Ҳозирги кунда сўл партиялар Европада, энг аввало, шимолий мамлакатларда, айниқса, Скандинавия давлатларида кенг тарқалган. Скандинавия давлатлари сўл мафқураининг идеал маъсулларни дейишимиз мумкин.

Кейинги пайтларда бутун дунё миқёсида ўнг қанот партияларнинг бозори юришмай, касодга учрамоқда. АҚШдан тортиб, Европагача, Осиёдан тортиб, Африкагача сўл партиялар ҳокимият тепасига келмоқда. Энг аввало, дунёнинг қудратли давлати бўлган АҚШни мисол тариқасида келтирайлик. Кўпчилик АҚШ Демократик партиясини, Канададаги ҳукмрон Либерал партияни сўл қанот партияга мансублигини яхши билмасе керак.

НЕГА ДУНЁДА ЎНГ ҚАНОТ ПАРТИЯЛАРГА ИШОНЧ ҚОЛМАПТИ?

Гап шундаки, уларнинг инсоният қаршидаги қаҳриқларга нисбатан жавоби йўқ. Дунёдаги ўттиздан зиёд сўл партиялар ва ҳаракатларнинг “Келажак тўғрисидаги Манифест”ида айтилганидек, “қўримас вирус” (коронавирус) дан ташқари инсониятга ишсизлик, очарчилик, ирчиқлик, тенгсизлик ва уруш каби “вирус”лар хавф солмоқда. Ҳар ҳолда, либерал капитализм олам муаммоларини еча олмай қолди. Бунинг ўрнига у ривожланган мамлакатлар ичкари-

сида меҳнаткашларнинг хуқуқларини бостириш, оёққа туришга уринаётган қашқоқ давлатларни суверенитетидан маҳрум қилиш қуроли сифатида хизмат қилмоқда.

Хусусан, АҚШ Республикачилар партияси ҳам ички ва ташқи муаммоларни еча ололмагани сабабли саҳнадан тушди. Аксинча, минимал маошини 15 долларга кўтариш, таълим тизимини арзонлаштириш ва маълум даражада бепул қилиш, бойларга солинадиган солиқларни ошириш каби гоёлари учун сайловчи Демократлар ва унинг раҳбари Жо Байден дастурини ёқлади. Ҳукумат тепасига келган, Оқ Уй янги раҳбари дорин-дармон нархини тушириш, солиқни сақлаш баҳосини ҳам пасайтиришга ундамоқда. Байден маъмурияти хусусий сектор учун солиқларни оширмоқчи. “Биз ҳеч кимни жазоламоқчи эмасмиз. Аммо биз ўрта синф учун солиқни асло оширмаймиз, чунки у аллақачон энг юқори миқдорда тўламоқда”.

АҚШда корпорацияларнинг раҳбарлари ҳозир ҳодимидан 370 қаррадан кўпроқ даромад қилади. Бу Байден фикрича, ўта адолатсиз иқтисодий ва ижтимоий ҳолат. Шу билан бирга, Байден коронавирусдан жабр кўрган америкаликлар учун иқтисодий ёрдамни ўз ичига олган қонун лойиҳасини имзолади. Бунинг ортидан ҳам даромадли аҳоли 1400 доллардан бир маргалик нафақа олди.

Канаданинг ҳукмрон партияси Либерал партия номидан, ўнг қанот сиёсий кучларга ўхшаб кетса-да, кучли прогрессив ижтимоий сиебат тарафдори ва узоқ йиллардан бери ҳукумат тепасида туриб, шундай сиебат олиб бормоқда. Шу сабаб у сўл қанот партия саналади. 2015 йилги сўнги парламент сайловла-

рида куйи палатадаги ўринларнинг 54 фоизини ишғол этиб, бошқа партиялардан мустақил ҳукуматни шакллантириш имконига эга бўлди.

Францияда ҳам сўлларнинг нуфузи юқори. 2017 йилгача мамлакатни социалист Президент Франсуа Олланд бошқарган бўлса, 2017 йилги сайловда шу партиядан чиққан, аммо мустақил номзод сифатида қатнашган Эммануэл Макрон сайловчилар ишончини қозонди. Макроннинг дастуридан сўл партияларга хос гоё ва таклифлар илгари сурилди. Иқтисодий, ижтимоий ва молиявий барқарорликни таъминлашга қаратилган ислохотлар, 1 миллион турар-жойини янгилаш, ёшлар учун 80 мингта қўшимча турар-жой қуриш, тиббий сўғурта тизимини такомиллаштириш, ўрта мактабда ҳар бир ўқитувчига 12 нафардан кўп бўлмаган ўқувчи тўғри келишини таъминлаш, икки тилли синфларни тиклаш, мактабларда уяли телефондан фойдаланишни тақиқлаш, афро-муҳитга камроқ зарар etkazувчи автомобиль хариди учун 1000 евролик мукофот пули бериш, ёшларга 18 ёшга тўлиши билан турли маданий масканларга кириш имконини берувчи 500 евро қийматидаги қарталар тақдим этиш сингари таклифларни ўз ичига олган.

2019 йилги Европарламент сайловларида сўл қанот партияларнинг мандатлари сони ўсди. Испаниянинг социалистлар партияси ҳукмронликни сақлаб қолди. Грецияда эса муҳолифатдаги ПАСОК социалистлар партияси иктидордаги Янги Демократик партияни доғда қолдирган.

Лотин Америкасидаги сўл йўналишдаги партиялар ҳам бирмунча фаоллашган. Бунинг объектив сабаблари бор,

албатта. Биринчидан, ҳарбий-репрессив бошқаруving кулаши (1970-80 йй.) ва сиёсий демократияни ўзлаштиришга ўтилиши. Иккинчидан, ижтимоий ҳимояга муҳтож ёлланма ишчилар сонининг кўпайишига олиб келган кескин иқтисодий ўсишнинг кузатилгани. Аммо Лотин Америкаси сўллари Европадаги бундай партиялардан ҳам назарий, ҳам номланиши жиҳатидан фарқ қилади. Партиялар номланишида миллий-озодлик ҳаракатлари даврида ҳукмрон бўлган кайфият мавжуд.

Осиё китъасида сўл партиялар Японияда мустақам қанот қоқди. Бундан 2-3 йил муқаддам қисқа муддат ҳокимият тепасига келиб-кетган булсаларда, уларнинг давлат ҳаётига кўрсатадиган таъсири кучли.

Қаранг, бир асрдан ортиқ вақт давомида сўллик гоёлари мисли қўрилмаган даражада ҳаётийликни намойиш эта олди. Бундан ташқари, унинг гоёлари, сиёсий таърибаси янги кучларни ўзига жалб этишда давом этмоқда. Меҳнат-кашлар, ишчилар, ногиронлар, кам таъминланганлар манфаатини ҳимоя қилишга бел боғлаган сўл партия ва ҳаракатлар ўз амалиётда даставвал ҳоқом фикрлашни дастуруламал қилиб олганлиги ва ўз фаолиятининг асоси бўлган назарий қоидаларга кези келганда ўзгартиришлар киритишга ҳам ботина олаётганлиги муваффақиятларнинг асосий сабаби бўлмоқда.

Сўлларни бошқалардан ажратиб турадиган жиҳати улар доимо азалий электорати манфаатларини ҳимоя қилиши билан бирга, демократик тараққиёт сари ундовчи ижтимоий-сиёсий гоёлари билан ҳам иштирок этишидадир. Сўллар сиёсий назарияни ҳаракатга келтирувчи куч, жамиятда юзага келадиган муаммолар ечими сифатида қабул қилади. Ушбу гоё тарafdорлари ўз платформасини ҳақиқий ҳаётдан узоклашганини ҳис қилгани ҳаманоқ уни қайта ишлашга одатланган.

Кейинги пайтларда сўллик ҳаракатида чиқариладиган яна бир асосий хулоса — афро-муҳитнинг ифлосланишида инсон омилининг кучаяётганини қатъий қоралашди. Шу боис, ҳар бир ишлаб чиқарувчи ташкилот экологияга кўрсатаётган таъсир даражасини камайтиришга ҳаракат қилиши лозим. Уларнинг дастурларидан кам таъминланганлар меҳнат фаолияти ва шароитини яхшилашга, шунингдек, жамиятда хотин-қизларнинг тенг хуқуқчилигини таъминлашга, уларнинг нуфузини оширишга қаратилган чора-тадбирлар ҳам ўрин олди.

Сўллар “дастури”да солидар жамият тушунчаси ҳам пайдо бўлди. Солидар жамият — бу ижтимоий ҳимоя, солиқни сақлаш, таълим тизимини мукамаллаштириш, ишсизликка қарши курашиш, афро-муҳитни муҳофаза қилиш, уй-жой қурилиши, хизмат кўрсатиш тармогини кенгайтириш, болалар, ёшлар, хотин-қизлар ҳақида қайғуриш сингари кўп тармоқли ва мустақам тизимни шакллантирувчи жамиятдир.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, айтиш мумкинки, ўз тарихида голиблик ва мағлублик, ютуқ ва камчиликларга эга бўлган сўл партия ва ҳаракатлар ўз нуктаи назарини замон билан ҳамнафас тарзда ифода этиб, халқ фаровонлиги учун хизмат қиладиган гоёлари илгари суриб келмоқда.

**Абдували СОЙИБНАЗАРОВ,
ЎзХДП Марказий Кенгаши Ахборот хизмати раҳбари.**

ДЎЛТАКАМАРДАГИ СИРЛИ 40 та ГОР ҲАҚИДА ЭШИТГАНМИСИЗ?

Биз яшаб турган Хўжамахмуд қишлоғининг тоғ қисмида Дўлтакамар деган жой бор. Қишлоқ номининг ўзбекча тартиби, қизқарли ва сирлидир. Уйимиздан бор-йўғи 200 метр баландликдаги бу гўша сўлим табиатнинг бетакрор мўъжизаларидан бири ҳисобланади. Бу ердаги манзара, табиат инъом этган ҳақиқий неъмат ҳақида сизга ҳам сўзлагим келди...

Бу ерда сирли 40 та гор бор. Қишлоғимиз одамлари ҳар баҳорда шу жойга бориб, Наврўз байрамини ўтказишади. Горлар жуда ҳам ажабтовур. Базиларининг ичи жуда қоронғу, базилари эса ёруғ. Горларнинг ичига биронта одам кира олмайди. Чунки, совуқда музлаб қолади.

Қишлоғимиз аҳолиси куй-эчки, ситирларини соғиб қатиқ қилишади. Халтада сузилиб ҳосил бўлган сузма тол ёғочдан тайёрланган кубига солинади ва унда пиштирилиб сариёғ қилинади. Сариеғлар куй-эчкиларнинг қоринларига солиниб, июнь ойларида горга қўйилади. Ноябрь ойигача горда сақланади. Биронинг сариёғига бетонлар тегинмайди. Ёр бу горларда музлаткичдан кўра сифатлироқ сақланади.

Ёмғир кўп ёққан йиллари тоғлар орасидан кўм-кўк ва муздек зилот сувлар фаввора бўлиб отилади, худди Кавказ тоғларидаги булоқлардан отилиб чиқадиган сувларни эслатади. Қишлоғимиздаги бу тоғлардан отилиб чиқаётган сувлар шу даражада тоза ва ширинки, татиб хайратга тушасиз. Ичган сари ичгиниз келаверади. Яйрайсиз, маза қиласиз. Биз ўша сувлар шарқараб отилиб турган жойларга тўпланамиз. Бир-биримизга янги йилда эзгу тилаклар тилаб, ўзимизда йўқ хурсанд бўламыз.

Апрель-май ойларида биз томонларга келган меҳмонлар тоғлар бағрида очилиб турган кин-қизил лопакизгалдоқлар, муаттар ҳид таратиб ётган турли гивъ ўтларни қўриб, баҳри дилчи очилади. Минг йил умр кўрадиган арчаларни қўриб, умрингизга умр қўшилади. Қишлоқдошларим билан қирқта гор олдида сайр қила туриб, онажоним Богдагул мома айтиб берган ҳижоялар ёдимга тушаверади. Қанийди, ҳозир меҳрибон онажоним ёнимда бўлсаю, 71 ёшимда ҳам фарзанд неварачевараларим билан бирга бағримга босиб, тўйиб-тўйиб ўпсам. Афсуски, бунинг иложи йўқ.

Онажоним 8 ёшларида Қозогистон Республикасининг Авлиёбота деган пасёлқасидан Ўзбекистонга келиб қолган. Онажоним баъзан вақтлари қозоқ овулларида наврўз қандай нишонланишини ҳижоя қилиб берадилар. Ойижонимнинг болалик хотиралари унутилмас экан. Кежсаю ёш тўпланиб, йил боши наврўзни байрам қилишар экан. Утовларда ҳафталаб ўланлар айтилиб, миллий қозоқ халқининг ўйинлари намойиш этиларкан. Ойижоним байрамда бешбармоқ, қимиз, қазми, гилгинди каби таомлар тайёрлагани ва бошқа урф-одатлар ҳақида сўзлаб берад эдилар. Кўзларимни юмсамдан қараб тинглардим. Аёллар бир томонда, эркаклар бир томонда тўпланишиб ўртада олов ёқиб устида сакрашар, бир-бирларига ҳазил-хузил қилишар, илик сўзлар айтишар экан. Меҳрибон онажоним Богдагул мома дуосини олганман.

Фирқимизча, Дўлтакамар горига экспедиция жалб этилиб, гор янада кенгроқ ўрганилса, нур устига аъло нур бўлар эди.

**Турдикул МАМАНОВ,
Халқ депутатлари Деҳқонобод туман Кенгашидаги ЎзХДП депутати.**

МИЛЛИЙ МАТБУОТ МАРКАЗИДА

ҲИСОБОТ ВА РЕАЛ ҲАЁТ БИР-БИРИГА ТўҒРИ КЕЛАДИМИ?..

Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан республикамизда давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахт ва буталарнинг қимматбаҳо навлари кесилишига жорий этилган мораторий масаласига бағишланган матбуот анжумани ўтказилди.

— Мораторий муносабати билан ҳар бир кесилган дарахт ва буталар учун компенсация тарзида 10 туп йирик ўлчамли кўчат экиш ҳамда уларни камиди икки йил давомида парвариш қилиш, ноқонун кесилган дарахт ва буталар учун эса уч йил давомида парвариллаш шarti билан 100 туп кўчат экиш мажбурияти киритилди, — деди Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси ўринбосари Жусупбек Казбеков. — Бундан ташқари, мораторий даврида 5 минг 609 жисмоний ва юридик шахслар 258 минг 29 туп давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахт ва бутани кесишга рухсат сўраб муросад қилган бўлса, 182 минг 648 туп, шундан 91 минг 54 туп шарқ чинори, эман, қрим қарагайи, чинорсимон заранг, каштан, шумтол, турангил ҳамда бошқа 20 турдан ортиқ қимматбаҳо дарахт ва бутанин кесилиши рад этилди.

Тадбир якунида қўмита мутасаддилари журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди. Айниқса, мансабдор шахслар томонидан ҳуқуқбузарлик ҳолатини содир этиб жарима тўлаган ва ушбу жарималар қандай мақсадларга сарфлангани иштирокчиларни қизиқтирган асосий масала бўлди.

Бугунги кунда республикамиз миқёсида, айниқса, Тошкент шаҳрида кенг қўламли бунёқдорликлар, яъни кўп қаватли турар жойлар ва маиший хизмат кўрсатиш ҳамда бизнес бинолари қурилмоқда. Улар-

нинг қурилишига рухсат берилганда, ўша объект қурувчи ташкилот томонидан ўраб олинади. Натижада ўша худудда мавжуд бўлган мевали ёки манзарали дарахтларнинг тақдири номаълум бўлиб қоляпти.

Мисол учун, Миробод туманидаги Матбуот уйи ёнида Бизнес маркази биноси қурилмоқда. Қурилиш худуди атрофи ўраб олинганлиги боис, унинг ичидидаги дарахтлар қолдирилди-йўқми, библиб бўлмайди. Уларнинг кесилиб кетмаслигига ким кафолат беради? Ушбу худуд ёнидаги, яъни Бухоро ва Нурунийлар кўчаси кесилишидаги боғда 2 туп чинор ва бир туп мевали дарахт нима сабабдан кесилганлигидан Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси мутасаддилари хабардорми?

Анжуманда қўмита раҳбарияти томонидан бу саволларга аниқ жавоб бўлмади. Мутасаддилар матбуот анжумани тугагандан сўнг ушбу хоплатлар жойига бориб ўрганилишини маълум қилишди.

Анжуман тугагандан сўнг Тошкент шаҳар Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш бошлиги ўринбосари Фарҳод Деҳқонов саволларда қайд этилган худудни кўздан кечирди.

— Анча йилдан буён шу соҳада ишлаганим боис, кесилган чинорнинг тўнкасига қараб, унинг неча йиллик эканини айта оламан, — деди Фарҳод Деҳқонов. — Бу чинорнинг ёши 40 ёки 50 ёшда. Унинг кесилишига қурганлиги сабаб бўлиши мумкин. Янада аниқроқ маълумотни ушбу жойга масъул бўлган одамдан, шаҳар ёки туман ободонлаштиришнинг раҳбарларидан оламиз. Улар ҳозир етиб келади.

Лекин, таассуфки, орадан анча вақт ўтишига қарамай, Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси мутасаддиси айтган масъуллар чинор кесилган жойга келмади.

Шунда Ф.Деҳқонов телефонда кимлар биландир гаплашди-да, сизларга барча маълумотни эртага etkazиб бераман, масъуллар келолмас экан, деди. Сабаби, улар 2-3 кундан бери Тошкент шаҳар ҳокимлиги раҳбарияти топшириги билан туну кун ишлаган ва ҳозир дам олаётган экан. Биз ҳам мутасаддининг гапига ишондик...

Шундан сўнг қурилиш бўлаётган томонга йўл олдик. Ичкарига киришга рухсат олганимиздан сўнг, у ердаги дарахтларни кўздан кечирдик. Ф.Деҳқонов бу ерда нечта дарахт борлиги тўғрисида маълумотга эга эканини, дарахтлар туман инспектори томонидан хатловдан ўтказилганини айтиб, керак бўлса, бу ҳақда маълумот бериши мумкинлигини билдирди. Лекин, афсуски, қурилиш олиб борилаётган

худуддаги 3 туп арча ва бир туп манзарали дарахт қурий бошлабди. Бунга Ф.Деҳқоновга айтганимизда, у: “Сувсизликдан шундай бўлган бўлса керак”, — деди-да, қурилишдаги масъулларга сув қуйиб туришни тавсия этди. Шу билан Экология ва афро-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси мутасаддиси билан журналистларнинг дарахт кесилиши ва қурилиш воекаси бўйича жойига бориб ўрганиш ҳеч қандай натижасиз якунига етди.

Кейин матбуот анжуманида берилган маълумотлар қанчалик ҳақиқат экани ҳақида ўйлаб қолдик.

**Тоштемур ХУДОЙҚУЛОВ,
“Ўзбекистон овози” муҳбири.**

МУРОЖААТНОМА

Жойларда ишни тўғри ташкил этмаслик, айрим раҳбарларда савия ва малака етишмаслиги, бюрократия, коррупция ҳолатлари, лоқайдлик ва бепарволик каби нуқсонлар ҳам борлиги сир эмас.

ХУҚУҚИЙ ЭСЛАТМА

«ЭШИТМАБМАН», «БИЛМАБМАН», ДЕМАНГ!

Президентимиз коррупцияга қарши курашишда жамиятимизнинг барча аъзолари “ҳалоллик вакцинаси” билан эмланиши, бусиз юксак марраларга эришиб бўлмаслигини таъкидлаган эди. Коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахсларни рағбатлантириш тартиби тўғрисида Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги қарори тасдиқланган бўлиб:

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахслар — фуқаролар, фуқаролиги бўлмаган шахслар, нодавлат тижорат ташкилотининг ёки бошқа нодавлат ташкилотининг ёхуд давлат органининг, давлат иштирокидаги ташкилотнинг ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи хизматчиси;

коррупцияга қарши курашишда фаол иштирок этиш — тайёргарлик кўрилатган, содир этилаётган ёки содир этилган коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар бериш ёхуд коррупцияга оид жиноятларни содир этганлиги учун қонун ҳужжатларига мувофиқ қидирув эълон қилинган шахсларни топишда ёрдам кўрсатиш;

коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашиш — коррупцияга оид жиноятларни тергов қилиш ва уни фош этишда аҳамиятга эга бўлган далиллар ҳақида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар бериш ёки бундай тоифадаги жиноятларни тергов қилиш ёхуд тезкор-қидирув тадбирларини ўтказишда бевосита кўмаклашиш;

жамиятда коррупциянинг барча кўринишлари муросасиз муносабатни шакллантириш ҳамда ушбу соҳада давлат сиёсатининг самарали амалга оширилишини таъминлаш;

аҳолининг коррупцияга қарши курашишдаги фаоллигини янада ошириш ҳамда уларни ушбу соҳага қўшаётган ҳиссаси учун муносиб тақдирлаш кўзда тутилган.

Рағбатлантириш қонунийлик, адолатлик, ҳолислик, ошкоралик, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига риоя этиш ҳамда уларнинг

шахсий ҳавфсизлигини таъминлаш ва хош-истакларини ҳисобга олиш принциплари асосида амалга оширилади.

Ушбу талаблар қуйидаги шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди:

мансабдор шахслар, «Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига мувофиқ тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширувчи органларга махфийлик асосида кўмаклашувчи; қонун ҳужжатларига мувофиқ коррупцияга оид жиноятлар ҳақида ўттиз сутка мобайнида ўз ихтиёри билан арыз қилган ёки коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни бевосита содир этган шахсларга.

Рағбатлантириш бир марталик пул мукофоти, ташаккурнома ёки эсдалик совға шаклида белгиланган.

Коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахслар қуйидаги асослардан бири мавжуд бўлганда бир марталик пул мукофоти билан рағбатлантирилади:

фуқаролар ёки фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан ўзларига нисбатан пора талаб қилган шахс ҳақида ёки ўзларига маълум бўлган коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида коррупцияга қарши курашувчи органларга берган хабари асосида бундай ҳуқуқбузарликнинг фош этилиши;

НТТнинг ёки бошқа нодавлат ташкилотининг ёхуд давлат органининг, давлат иштирокидаги ташкилотнинг ёки фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органининг хизматчиси ўзига нисбатан пора беришни таклиф этган ёки пора талаб қилган шахс ҳақида ёхуд ўзига маълум бўлган коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида коррупцияга қарши

курашувчи органларга берган хабари асосида ҳуқуқбузарлик фош этилиши;

коррупцияга оид жиноятни содир этгани учун қидирувда бўлган шахс тўғрисида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга берилган хабар асосида қидирувдаги шахснинг ушланиши (ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ходимлари бундан мустасно).

Коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахслар қуйидаги миқдордаги бир марталик пул мукофоти билан рағбатлантирилади:

коррупцияга оид маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳақида берилган хабар учун — БҲМнинг 3 баравари миқдорига;

пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган мулкнинг қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг ўттиз бараваригача бўлса;

ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноят учун — БҲМнинг 5 баравари миқдорига;

унча оғир бўлмаган жиноят учун — БҲМнинг 7 баравари миқдорига;

оғир жиноят учун — БҲМнинг 10 баравари миқдорига;

ўта оғир жиноят учун — БҲМнинг 15 баравари миқдорига.

Пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган мулкнинг қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг ўттиз бараваригача бўлса:

ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноят учун — БҲМнинг 10 баравари миқдорига;

унча оғир бўлмаган жиноят учун — БҲМнинг 15 баравари миқдорига;

оғир жиноят учун — БҲМнинг 20 баравари миқдорига;

ўта оғир жиноят учун — БҲМнинг 25 баравари миқдорига.

пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган мулкнинг қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг юз бараваридан кўп бўлса, қуйидаги фоиз ҳисобида ҳисобланади:

анча миқдор учун — пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган мулк қийматининг ўн беш фоизи миқдорига;

кўп ёки жуда кўп миқдор учун — пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган мулк қийматининг ўн фоизи миқдорига.

Бунда пора суммаси ёки етказилган зарар ёхуд ўзлаштирилётган ёки ўзлаштирилган мулк қийматини фоизларда ҳисоблашда қонун ҳужжатларида белгиланган миқдорнинг энг кам миқдоридан келиб чиқилади;

қидирувда бўлган икки ёки ундан ортиқ қидирувда бўлган шахсларнинг яширинган жойи ҳақида бир вақтда хабар берганлиги учун эса — БҲМнинг 5-7 баравари миқдорига.

Қуйидаги ҳолатларда коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахс:

икки ва ундан ортиқ коррупцияга оид маъмурий ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берганлиги учун БҲМнинг 4 баравари;

ҳар хил таснифдаги икки ва ундан ортиқ коррупцияга оид жиноятлар ҳақида хабар берганлиги учун ушбу жиноятларнинг ижтимоий хавфлигида келиб чиқиши оғирроқ таснифи бўйича бир марта;

бир хил таснифдаги икки ва ундан ортиқ коррупцияга оид жиноятлар ҳақида хабар берганлиги учун бир марта;

коррупцияга оид маъмурий ҳуқуқбузарлик ёки жиноят ҳақида ёхуд қидирувдаги шахс тўғрисида икки ёки ундан ортиқ шахснинг берган хабари учун пул мукофоти миқдорининг тенг улушларида рағбатлантирилади.

Шахс коррупцияга қарши курашишга муносиб ҳисса қўшгани учун қонун ҳужжатларига мувофиқ давлат мукофоти ҳам тасвია этилиши мумкин. Қуйидаги қарорлардан бири қабул қилинганда сўнг, яъни коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар бўйича жиноят ишлари юзасидан суднинг айблов ҳукми ёки маъмурий ишлар бўйича суднинг қарори қонуний кучга кирганда рағбатлантириш масаласи кўриб чиқилади.

Рағбатлантирилган коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик ҳақида хабар берган ёки коррупцияга қарши курашишга бошқа тарзда кўмаклашган шахсларнинг ҳисоби коррупцияга қарши курашувчи органлар тақдим этган маълумот асосида Коррупцияга қарши курашиш агентлиги томонидан қилинади.

Коррупцияга қарши нафақат ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, балки бутун жамият билан бирга қўшилса, қўзлаган мақсадимизга етишимиз мумкин. Ҳар бир жамият аъзоси “Ҳалоллик вакцинаси” билан эмланиши бугунги кун ва давр талабидир.

Алишер ҚОДИРОВ,
Бюджетдан ташқари пенсия
жамғармаси Эллиқалъа туман бўлими
бош юристконсулти.

МУЛОҲАЗА

БОЛА НИМАНИКИ ЯХШИ УДДАЛАСА,

доим шуни қилгиси келади

Интеллект — ақл-заковат деганда кўпинча ота-оналар фарзандлари эгаллаган билим ва кўникмалар даражасини тушунади. Лекин ақл-заковат биринчи навбатда ҳар бир ёшнинг ўз билим, маҳорат ва кўникмаларидан фойдалана олиш қобилияти, янаям аниқроқ айтсак, ўқий олиш, ўқиш қобилиятидир.

Билимли бола бошлангич синфда бошқаларга нисбатан яхши ўқийтгандай кўринади, лекин бу шунчаки бир кўриниш, сароб бўлиши ҳам мумкин, зеро, аввал олган билим “захиралари” тамом бўлгандан кейин, у яхши ўқийтган боладан ёмон ўқийтган болага айланб қолши мумкин. Ва аксинча, бундай билимга эга бўлмаган болалардаги катта қизиқиш тенгдошларидан ўзиб кетишига сабаб бўлиши мумкин.

Фарзандингизни тез ўқишга ўргатишдан аввал, уни эшитиш ва у ёки бу воқеани айтиб бериш, ҳикоя қилишга ўргатиш. Биринчи синфга борадиган кўпчилик болалар фикрлашни билмайди, лугавий захираси оз, натижада кичкинагина ҳикояни ҳам айтиб бериши мушкул. Устига-устак, кўпчилик болалар бу характерни амалга оширишда ҳам қийинчилик сезади, ахир биринчи синф — асосан ёзувни ўрганишдан иборат бўлиб, болаларнинг қўл ва панжаларига катта оғирлик тушади.

Агар фарзандингиз бирор сабаб билан ўқишга тайёр бўлмаса, яхшиси, мактабга беришга шошмаган маъқул. Фарзандингизнинг мактабга боришга тайёрлигини аниқлаб олишда болалар поликлиникаси ёки мактабдаги психолог-руҳшунсо ёрдам беради. Кўпчилик ота-она фарзандини гимназия ёки лицейда ўқитишни маъқул кўради. Шуни айтиш кераки, ихтисослаштирилган мактабда ўқитиш нафақат обрўли, балки шу билан бирга, бола учун бироз мураккаб. Ота-она ўртача қобилиятга эга бўлган фарзанди яхши ўқийтган тенгдошларига қалғаси, уларга етиб олишга ҳаракат қилади, деб ўйлайди.

Баъзан бунинг акси бўлиб чиқади. Аввал бошлангич синфларда бола белгиланган даражага “жавоб беришга” ҳаракат қилади, кейинчалик эса мадори қуриб, ҳафсаласи пир бўлади, ўқигиси келмай қолади. Кўпинча доимий таққослаш шароитида бола безовталаниб, ўз кучига ишонмай қолади. Фарзанд қобилиятини ҳаққоний баҳолаш ниҳоятда муҳим, ўқитиш муҳити эса унинг имкониятига мос бўлиши лозим. Бола ниманики яхши уддаласа, доим шуни қилгиси келади. Шунда у ўзини уддабурон сезиб, ўқишга иштиёқи янада кучаяди.

Ота-она фарзандини мактабга бериши билан уни турли тўғрак ва машғулотларга қатнаштиришга интилади. Албатта, бола ҳар томонлама ривожлангани яхши. Бу болаларга ёққани билан уларга қўшимча юк эканини унутмаслик керак. Болага унинг учун янги бўлган ўқувчилик вазифасига хотиржамлик билан киришишга имконият бериб, қўшимча машғулотларда шугулланишини келгуси йилга қолдирган маъқул.

Елена КОРНЕЕВА,
Тошкент шаҳар, Юнусобод
туманидаги 260-«А» сонли мактаб
бошлангич синф ўқитувчиси.

БРИФИНГ

Жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман суди, Фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро суди, Тошкент туманлараро Маъмурий суди, Тошкент туманлараро Иқтисодий суди томонидан 2021 йилнинг 4 ойи давомида амалга оширилган ишлар юзасидан маълумот бериш мақсадида брифинг ташкил қилинди.

СУДЛАР ВА РАҚАМЛАР

— Шу йилнинг январь-апрель ойларига 221 нафар шахсга нисбатан 177 та жиноят ишлари кўриб қилинган. Ўтган йилга нисбатан кўриб қилинган ишлар сони 53 тага, жавобгарликка тортилган шахслар сони эса 72 нафарга кўпайган, — деди Жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман суди раиси Абдор Саидов. — Судлар томонидан 6 нафар шахсга нисбатан қисман оқлов қарорлари чиқарилган. 41 ҳолатда тергов органи томонидан асоссиз қўйилган моддалар айбловдан чиқарилган.

— Фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро судига Тошкент шаҳрининг учта тумани, яъни Миробод, Яшнобод ва Бектемир тумани бириктирилган, — деди Фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро суди раиси Бехзод Сағатов. — Суд томонидан 1-чорак давомида 1591 та фуқаролик иши тамомланган бўлиб, тамомланган ишлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 167 тага кўпайган.

— Тошкент туманлараро Маъмурий суди томонидан 4 ой давомида оммавий ҳуқуқий муносабатларга оид жами 639 та иш қўрилиб тамомланган. Шундан

350 та иш қаноатлантирилган. 171 та иш қаноатлантиришдан рад этилган. 40 таси кўрмасдан қолдирилган. 78 таси эса иш юритишдан тугатилган, — деди Тошкент туманлараро Маъмурий суди судьяси Акрам Юсупов. — Юқоридаги ишлар бўйича 41 та иш сайёр суд мажлисларида кўриб чиқилган. 95 та иш юзасидан қонун нормаларига риоя этилмаганлиги сабабли таъсир чора (хусусий ажримлар) чиқарилган.

— Тошкент туманлараро иқтисодий судига шу йил 1-чораги давомида жами 9.526 та даъво аризалар келиб тушган бўлиб, шундан 7.611 таси мазмуни қўрилган, 6.383 таси қаноатлантирилган. 792 таси рад қилинган, 188 таси кўрмасдан қолдирилган ва 248 таси бўйича эса иш юритиш тугатилган, — деди Тошкент туманлараро Иқтисодий суди раиси Сарвар Солиев. — Даъво ариза процессуал қонун талабларига мос ҳолда тақдим этилмаганлиги боис, 1.625 таси иш юритувига қабул қилинмасдан қайтарилган. 103 тасини қабул қилиш рад этилган.

Равшан ШОДИЕВ,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

ТАДБИР

УЗУМ ЕТИШТИРИШГА ҚАНЧА СУБСИДИЯ АЖРАТИЛДИ?..

Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Алкоголь ва тамаки бозорини тартибга солиш ҳамда виночиликни ривожлантириш агентлиги матбуот анжумани ўтказди.

Маълум қилинишича, жорий йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, республикамиздаги фермерлар ва қишлоқ хўжалиги корхоналари тасарруфига 90 минг гектар узумзор мавжуд бўлиб, шундан 34 минг гектари ҳураки, 40 минг гектари кишмишбоп, 16 минг гектари саноатбоп узумзорларни ташкил этади.

Сўнгги икки йил давомида янги узумзорларни барпо этишда сезиларли ўзгаришлар бўлиб, фермер ва қишлоқ хўжалиги корхоналари томонидан жами 38,7 минг гектар, шундан 2019 йилда 15,7 минг гектар ва 2020 йилда 23,0 минг гектар майдонда узумзорлар барпо этилган. Қолаверса, сув таъминоти оғир лалми майдонларда 312 дона артезиан қудуғи ўрнатилиб, 6,1 минг гектар (122 фоиз) майдондаги янги тоқорларда томчилатиб сугориш технологияси жорий қилинган.

Маъмур тадбирларни амалга ошириш учун 132 нафар ташаббускорга жами 47,7 миллиард сўм субсидия маблағлари, шу жумладан, виночиликни ривожлантириш жамғармасидан 33,4 миллиард сўм ва Боғдорчилик ва иссиқхона хўжалигини ривожлантириш жамғармасидан 14,3 миллиард сўм маблағлар ажратилган.

Жорий йилда 40 минг 253 гектар майдонга ўтган йилга нисбатан қарийб 2 баробарга кўп узумзор барпо этиш режалаштирилган. Ушбу узумзорларнинг 26 минг гектари, яъни 65 фоизи лалми ва фойдаланишдан чиққан ер майдонлари ўрнида, 5 минг 531 гектари, 14 фоизи ярқосиз ва иқтисодий самарасиз боғ ва узумзорлар ўрнида ҳамда 8 минг 434 гектари паст бонитетли ер майдонларида барпо этилади.

Шунингдек, жорий йил якунига қадар лалми ва сув таъминоти оғир майдонларда 1 минг 210 дона артезиан қудуқ, шунингдек, насос станциялари ўрнатилиб, 15,7 минг гектар майдондаги узумзорларда томчилатиб сугориш тизими жорий қилинади. Шундан 5,1 минг гектари саноатбоп узумзорларга тўғри келади.

— Бугунги кунда соҳага замонавий агротехнологияларни жорий қилиш, илмий муассасалар билан биргаликда селекция ишларини мақсадли йўналтириш бўйича бир

қатор амалий ишлар олиб борилмоқда, — дейди агентликнинг ИЛМ-фан ютуқлари ва инновацияларни жорий қилиш бўлими бошлиғи Имомали Қўйилбоев. — Юқори ҳосилли, йирик мевали, уруғсиз, турли муддатларда — жуда эртанги ва кеч пишадиган узум навларини яратиш бўйича селекция ишларини йўлга қўйиш бўйича хорижий давлатлар билан ҳамкорлик қилинмоқда. Шунингдек, жорий йилнинг 30 мартда агентлик жамғармаси ҳисобидан 10 миллиард сўм миқдоридаги маблаг Қишлоқ хўжалигига билим ва инновациялар миллий маркази (AKIS)га тўғридан-тўғри беғараз асосда ўтказиб берилди. Вируссиз, юқори ҳосилли, йирик мевали, уруғсиз, турли муддатларда — жуда эртанги ва кеч пишадиган узум навларини яратиш бўйича селекция ишларини “IN-VITRO” лабораториясида йўлга қўйиш ҳамда 2021 йил куз мавсумида 1 миллион дона, 2022 йил баҳорда 1 миллион дона кўпайтириш ва фермер хўжалиқларига етказиб беришга келишиб олинган.

Жамғарма томонидан йўналтирилётган маблағларнинг қандай мақсадларга сарфлангани ҳамда натижаси нимага бўлади ўз аксини кўрсатаётгани иштирокчиларни қизиқтирган асосий масала бўлди. Тадбир якунида агентлик мутасаддилари журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ,
“Ўзбекистон овози” мухбири.

«ТЕМУР ТУЗУКЛАРИ» БИЛИМДОНИ ҒОЛИБЛАРИ

Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги тизимида “Темур тузуқлари билимдони” викторинасининг 3-яқуний босқичи бўлиб ўтди.

Ушбу маънавий-маърифий тадбирда темуршунос экспертлар сифатида қатнашган Халқаро Амир Темур жамоат фонди раисининг биринчи ўринбосари, таниқли ёзувчи Тўлқин Ҳайит ҳамда тарих фанлари доктори, профессор Шохистахон Ўлжаева Буюк саркарданнинг давлатчилик ва дипломатия, ҳарбий маҳорат, бунёдкорлик, илму фан, санъат ва меъморчиликка оид қарашлари ҳақида билдирган фикрлари, ҳар бир масалада етти ўлчаб, эл манфаатини ўйлаб иш тутишдек ибратли фазилатлари «Темур тузуқлари» асарига батафсил ёритилгани ҳамда ушбу асар ўлмас дурдона сифатида алоҳида қадр-қимматга эга эканлигини эътироф этди.

Танловда вазирликнинг марказий аппарати ва ҳудудий бош бошқармалари ҳамда идоравий мансуб ташкилотлардан умумий 160 та иштирокчи қатнашди ва яқуний финал босқичига 7 нафар иштирокчи етиб келди. 1-ўринни вазирлик марказий аппарати ходими Миртемир Юсупов, иккинчи ўринни Лойиҳалар ва импорт контрактларини комплекс экспертиза қилиш маркази ходими Урол Юсупов, учинчи ўринни эса Навоий вилояти Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш бош бошқармаси ходими Ҳилола Худойбердиева қўлга киритди.

Ғолиблар ва иштирокчилар пул мукофоти ҳамда эсдалик совгалари билан тақдирландилар.

Ўз мухбиримиз.

МЕҲРИМИЗ СЕНГА!

Нуробод туманидаги “Нуробод” маданият уйида 1 июнь - Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан “Бор меҳримиз сенга, болажон!” шиори остида туман прокуратураси томонидан байрам тадбири уюштирилди.

Уч қисмдан иборат маъруза тадбирда Маданият уйи ижодий жамоаси томонидан тайёрланган концерт дастури намойиш этилди. Унда янраган куй-қўшиқлар барчага байрамона кайфият улашди.

— Бугун маъруза қилиб ўйнаймиз. Дугоналаримнинг ҳаммаси хурсанд. Бунақа байрамлар кўпроқ бўлишини хоҳлардик, — дейди 41-сонли мактабнинг 6-синф ўқувчиси Паризода Рўзибоева. — Бизга мана шундай ажойиб байрам қилиб берган барчага раҳмат айтамыз. Мактабда янада аъло баҳоларга ўқиб, ота-онамизни доимо хурсанд қилишга ваъда берамиз.

Тадбирнинг кейинги қисмида туманнинг 2-сектор ҳудудида кирувчи маҳаллалардан таклиф қилинган “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари”, “Ёшлар дафтари”га киритилган оилаларнинг фарзандлари ҳамда сектор ҳудудига кирувчи умумтаълим мактабларда тахсил олаётган ўқувчиларни аъло баҳоларга тугатган, фан олимпиадаларида муваффақиятли иштирок этган ўқувчиларга эсдалик совгалари топширилди. Тадбирнинг 3-қисмида эса “Чехов” номидаги вилоят рус драма театрининг “Ўжар малика” номли спектаклида болажонлар эртақлар оламига саёҳат қилишди.

Шу кунги фаол қатнашган иштирокчилар ташкилотчилар томонидан диплом ва эсдалик совгалари билан тақдирланди.

Жамшид АМИРОВ,
ЎЗЖОКУ талабаси.

ХАЛҚАРО АНЖУМАН

ЭКОЛОГИЯНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Бугунги шиддат билан ривожланиб бораётган замонда табиатни асраш, унинг бизга берган неъматларидан тўғри фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади. Табиатни саноят ривожланаётган даврда асраб-авайлашда эколог олимларнинг ҳам ўз ўрни бор.

Самарқанд давлат университети, Россия Халқлар дўстлиги университети, В.Вернадский номли Экология фонди, А.Сахаров номли халқаро Экология институти, Беларусь давлат университети, Литва Буюк Витовта университети, Ал-Фаробий номли Қозоғистон миллий университети ва Қозоғистон фан ва таълим вазирлиги Зоология институти билан ҳамкорликда “Экология ва табиатдан фойдаланишнинг долзарб муаммолари” мавзусида халқаро илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

Елена Савенкова, конференция ташкилий қўмитаси раиси, профессор, иқтисод фанлари доктори, РУДН университети экология факультети декани:

— Конференция экология ва табиатдан фойдаланишнинг кўплаб масалаларини қамраб олади. Анжуман дастурида 137 оғзаки ва 80 кўргазмали маърузалар ўрин олган бўлиб, Ўзбекистон, Россия, Беларусь, Қозоғистон, Арманистон, Чехия, Вьетнам, Тунис ва бошқа давлат вакилларининг маърузалари тинланди. Анжуманнинг бошланиши Халқаро иқлим саммити очилишига тўғри келди. Халқаро илмий-амалий конференцияда популяциялар экологияси, амалий экология, биохилма-хилликни сақлаб қолиш, экологик хавфсизлик ва озиқ-овқат сифати, экологик таълим-тарбия, барқарор тараққиёт каби долзарб масалалар олимлар, профессор-ўқитувчилар ва ишлаб чиқариш мутахассислари томонидан муҳокама қилинди.

Анжуманнинг асосий мақсади экологик муаммолар, биохилма-хилликни сақлаб қолиш юзасидан олиб борилаётган ишлар бўйича фикр алмашиш ва ушбу масалаларга илмий ечим топиш ҳамда амалиётга жорий этишга қаратилган.

Мухтор Носиров, Самарқанд давлат университети халқаро алоқалар бўйича проректори:

— Дунёнинг бир қатор олий таълим муассасалари, илмий-тадқиқот институти билан ҳамкорликда ўтказилган илмий-амалий анжуман доирасида олий таълимнинг илғор стандартларини амалиётга жорий этиш, ўқув дастурларида назарий билим олишга йўналтирилган таълимдан амалий кўникмаларни шакллантиришга йўналтирилган таълим тизимига босқичма-босқич ўтиш, меҳнат бозорига ўз ўрнини топа оладиган юқори малакали кадрлар тайёрлаш тизимини йўлга қўйиш, профессор-ўқитувчилар, илмий изланувчилар, докторантлар, бакалаврият ва магистрларнинг юқори импакт-факторга эга нуфузли халқаро илмий журналларда мақолалар чоп этиши масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Отабек САЪДУЛЛАЕВ, СамДУ Ахборот хизмати ходими.

«АГРОБАНК» ТАШАББУСИ БИЛАН

Ўзбекистонда илк бор фермерлар мактаблари очилди

Пойтахтимизнинг “Хилтон” меҳмонхонасида “Агробанк” АТБ ташаббуси билан Ўзбекистонда илк бор ташкил этилган “Фермерлар мактаби” лойиҳасининг тақдироти бўлиб ўтди.

Ушбу лойиҳадан қўзланган асосий мақсад – кишлоқ хўжалигида янги бизнес йўналишларини очиш, билимли ва малакали ёш фермерларни тайёрлаш ҳамда уларнинг кишлоқ хўжалиги соҳасида тадбиркорлик кўникмаларини ошириш, ёшларга кишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқаришда энг замонавий технологиялардан фойдаланишни ўргатишдан иборат.

Лойиҳа, мамлакатимизнинг кишлоқ хўжалиги йўналишидаги олий ўқув юртлири, жумладан, Тошкент давлат аграр университети ва унинг филиаллари ҳамда Андижон кишлоқ хўжалиги ва агротехнологиялар институти, Самарқанд ветеринария ва чорвачилик институти, бир қатор илмий тадқиқот институти, йирик ишлаб чиқарувчилар, кластерлар, минтақалардаги кўп йиллик тажрибага эга деҳқон ва фермерларни жалб этган ҳолда ёшларни 2 ойлик курсларда ўқитишни назарда тутади.

Ушбу мактаб республикамизнинг 5 та ҳудудиде Тошкент, Андижон, Самарқанд, Термиз ва Нукус шаҳрида очилди. Бу мактабларда жорий йилнинг 31 майдан бошлаб, илк бор 150 нафар тингловчи ўқишни бошлади.

Ўқув дастури кишлоқ хўжалигида ҳосилдорликни ошириш сирлари, мўл ҳосил олиш учун уруғ ва ўғитларни танлаш, чорва молларининг парвариши, самарали бизнес режа тузиш асослари, етиштирилган маҳсулотларни замонавий маркетинг усуллари орқали сотиш каби назарий ва амалий билимларни ўз ичига олади. Барча дарслар олий ўқув юртлири базасида малакали ўқитувчилар томонидан ўқитилади.

Амалий дарслар режалаштирилган тартибда тингловчилар назарий билимларни эгаллаганларидан сўнг ҳудудлардаги йирик чорвачилик ва паррандачилик комплекслари, замонавий иссиқхоналар, сабзавотчилик ва поливчилик хўжаликлари ҳамда кластерларда олиб борилади.

Шу билан бирга, дарслар жаҳон стандартларига тўлалигича жавоб берадиган ўқув аудиторияларда, кишлоқ хўжалигида тажрибага эга ўқитувчилар ва илмий мутахассислар, муваффақиятга эришган тадбиркорлар, бизнес йўналишлари бўйича тренер ҳамда банк мутахассислари иштирокида ўтказилади.

Таълим олиш билан боғлиқ барча харажатлар “Агробанк” АТБ томонидан молиялаштирилади.

Шухрат ИСЛОМОВ

СЕН ЮРТИМ ТАЯНЧИ, АЗИЗ БОЛАЖОН!

Ҳар бир инсон уларнинг бахт-у иқболи, камоли деб ҳисоблади. Ота ва она фарзанд, унинг манфаатлари рўёби учун яратилгандек гўё.

Эрталаб фарзандини нонушта учун уй-ғотаётган она, кунни билан нима қилишини сўраётган ота, ёнида суҳбатдош бўлишини истаётган бобо-бувиларнинг дуоларида ҳам “фарзандларимизни Яратган ўз паноҳида асрасин...” каби тилаклари чексиз ва уни

сўз билан таърифлаш мушкул. Улар боласи кўлидан маҳкам тутайди – жон-жаҳди билан асрайди. Кулса – кулади, ютуқларга эришса, хурсандчиликдан дунёларга сигмайди. Чунки боласи – унинг орзуси, келажак умиди, қувончи манбаи. Аммо озор чекса, тунлари уйкусиз, кунлари эса ҳаловатсизликка айланади. Шундай экан, улар учун вақтимизни қизғанишга ҳаққимиз борми? Унинг тарбиясигачи?

Сўнгги вақтларда пандемик вазият, юзага келган карантин ҳолатига қарамай, фарзанд тарбияси масаласи унутилмади. Таълим устозлар томонидан телеканаллар орқали онлайн усулда берилган бўлса, тарбия ҳар бир ота ва она зиммасига юкланди. Бу масала ҳатто давлат сиёсатининг узвий қисмига айланди ҳам. Бунинг исботини Президентимизнинг кўплаб маърузаларида “Ҳар бир боланинг таълими ва тарбияси

эътиборсиз қолдирилиши мумкин эмас”, дея таъкидлаётганидан ҳам кўриниб турибди.

Агарда тарбия масаласида ноҳуш воқеа содир бўлса, одатда болаларимизни айбдор қиламиз. Нера? Ахир, уларнинг истагини бажаряпмиз-ку? Улар учун боримизни берамиз. Аммо фарзандимизга қачондан меҳнат қилиш ва китоб ўқиш зарурлигини қай даражада ўргатаймиз? Уларга ёшига муносиб китобларни тавсия қила олайми? Ёки қайси фильмлар кўриши мумкинлигини-чи? Ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш маданиятини-чи... Узимиз қанчалик биламиз улар ҳақида?

Баъзан панд-насихатига қулоқ солмаётган фарзандларидан нолиётган ота-оналарни учратамиз. Уларни дангаса қилиб тарбиялаб, вақтида тарбия бермаган ўзимиз эмасми? Нима учун шу ҳақида ўйлаб кўрмаймиз? Масалан, фарзанд 3 ёшгача қандай меҳнатни қила олиши ёки қандай билимларни олиши керак? 6 ёшда нималарни билиши зарур? Балогатга етганда-чи? Турмуш қўришдан аввал уларга оила масъулияти, мажбурият ҳақида тушунтирдими? Ахир, буни биз ўргатмасак, ижтимоий тармоқда ўргатувчилар бисёр. Айбдорни излаш, айбни ўзимиздан соқит қилиш жуда ҳам осон. Хўш, қаерда хатоликка йўл қўйдик? Ўйлаб кўрайлик. Гоҳ интернетни айбдор қилаётган ота-онани кўрсак, гоҳ телеканаллардаги сериаллар сабабчи деяётганларга гувоҳ бўляпмиз. Бунга ким айбдор? Болаларни айбладан аввал, ота-оналар масъулияти ва мажбуриятини тафаккур қилиш керакмикин?

Ота-она болаларига берадиган ҳақлар, гўзал либослар, сархил ичимлиги егуликлар маънавият кўмагисиз зарарли одатлар урчишига хизмат қилишини англаш зарур. Чунки маънавият замирига қурилмаган ҳар қандай тарбия вайронкорлик томон юз бориши – ҳақиқий маънодаги таҳдидга айланиши табиий.

Демак, тарбия – масъулият ва жавобгарлик, қолаверса, омонатдорлик масаласидир. Омонатдорлик – азиз фарзандларимиз тарбиясига бефарқ бўлмайлик. Ватан олдидаги бурч ва масъулиятимизни бажаришда кечикмайлик! Омонатга хиёнат қилишдан тийилмайлик!

Мунира ҚАҲҲОРОВА,
Ўзбекистон халқаро ислом академияси
Ёшлар билан ишлаш, маънавият ва маърифат бўлими бошлиғи.

ЎЗБЕКISTON OVOZI

MUASSIS:

Bosh muharrir: Safar OSTONOV

TAHRIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV

Qalandar ABDURAHMONOV

Hayotxon ORTIQBOYEVA

Ulug'bek VAOYEYEV

Guliston ANNAQILICHEVA

Toshtemir XUDOYQULOV

Mahmud TOIR

Muslihidin MUHIDDINOV

Qabulxona — (71)233-65-45
Xatlar va murojaatlar uchun — (71)233-12-56
Reklama va e'lonlar uchun — (71)233-47-80
E-mail: info@uzbekistonovozi.uz

MANZILIMIZ: 100000, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etiladi. Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy. Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Г — 641. 2986 nusxada bosildi. Nashr ko'rsatkichi — 220. t — Tijorat materiallari O'ZA yakuni — Topshirilgan vaqti — 20:50.

Sotuvda kelishilgan narxda

Navbatchi: **Ravshan SHODIYEV** Sahifalovchi-dasturchi: **Bekzod ABDUNAZAROV**

Gazetaning elektron sahfasi uchun QR-kodni telefoningiz orqali skaner qiling.

1 2 3 4 5 6